

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Tractatvs Primi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

LIBER QUINTVS, ET TOTIVS OPERIS TRIGESIMVS.

DE SACRAMENTO ORDINIS.

PROOEMIUM.

CONGRVENTER instituto nostro quod est tradendi rationem iudicandi de peccatis tres tractatus instituemus: vnum de ipso Sacramento Ordinis quoad se: alterum quoad illius siue suscipiendi siue exercendi impedimenta peculiaria, quae irregularitatis nomine comprehenduntur: & tertium de cæteris, in quorum notitia consistit, maxima ex parte, ratio iudicandi de peccatis proprijs Clericorum; ad quorum initiationem à Christo, ipsum Ordinis sacramentum est in Ecclesia institutum.

TRACTATUS I.

De Sacramento ipso Ordine.

AVTHORES de Ordine tractantes suo more Henricus refert in tomo 1. Theolog. moralis initio libro 10. In iure autem Canonico de eo agitur dist. 23. & aliquot sequentibus: ac in nonnullis titulis Decretalium. vt in tit. De erate & qualitat. ordinandorum & in tit. De temporibus ordinationum. Considerabimus autem primo ipsum absolute, secundo materiam ipsius, tertio formam, quarto effectum, quinto ministrum, sexto suscipientes, septimo obligationes circa ipsum contingentes, octavo coagmentationem status Ecclesiastici, ex initiatione ipso sacramento Ordinis.

CAPVT I.

De Sacramento Ordinis quoad se absolute.

SVMMARIVM.

1. Nom n & definitio Sacramenti Ordinis.
2. Differentia Sacramenti Ordinis à cæteris Sacramentis nouæ legis.
3. Institutio & vnitas Sacramenti Ordinis.
4. Septem ordines ex quibus Sacramentum Ordinis coagmentatur.
5. Clericatus non est Ordo; nec Episcopatus Ordo distinctus ab Ordine sacerdotali.
6. Diversus modus quoratio sacramenti inest in sacerdotali, & in alijs ordinibus: qui non impedit quod hi sint v. re sacramenta.

DE Sacramento Ordinis quoad se absolute, declaranda occurrunt nomen, natura, institutio, vnitas, & diuersitas Ordinum, ex quibus ipsum coagmentatur.

Quod igitur ad nomen attinet: sicut sacramentum Confirmationis nominatum est à suo effectu confirmandi, seu corroborandi animam per gratiam quam producit: ita istud dictum est Sacramentum Ordinis, à suo item effectu constituendi in quodam gradu, ordineque certo Ecclesiasticæ dignitatis, per potestatem quæ acquiritur illius susceptione, prout in cap. 4. dicitur.

Quod vero attinet ad naturam: sufficienter declaratur

definitione tradita à Soto in 4. distinct. 24. quæst. 1. artic. 1. non longe ab initio: vt sit sacramentum nouæ legis, quo potestas spiritalis significatur & traditur, in ordine ad sacrosanctum corpus Christi consecrandum. Pro genere dicitur, *Sacramentum nouæ legis*: quia id illi commune esse cum sex reliquis sacramentis, certum est de fide ex Concilio Florent. in instruct. Armen. & ex Trident. sess. 7. can. 1. & sess. 23. in cuius cap. 3. verba hæc habentur: Cum Scripturæ testimonio, Apostolica traditione, & Patrum vnanimi consensu perspicuum sit, per hanc ordinationem, quæ verbis & signis exterioribus perficitur, gratiam conferri: dubitare nemo debet, Ordinem esse vere & proprie vnum ex septem sanctæ Ecclesiæ sacramentis. De qua re aduersus nostri temporis sectarios videri potest Bellarm. tomo 2. controuerf. lib. vnico, de hoc eodem sacramento per aliquot prima capita.

Quæ vero sequuntur, ostendunt differentiam illius à cæteris, consistentem in significatione, & collatione potestatis ministerij alicuius Ecclesiastici: eo spectantis vt rite ac reuerenter sacramentum corporis & sanguinis Christi celebretur. Seu potestatis quæ ex diuina institutione constituuntur in Ecclesia ministri doctrinæ Euangelicæ, & sacramentorum imprimis autem Eucharistiæ, vt quæ est sacramentorum: omnium dignissimum. De quibus ministris ait D. Paulus in prioris ad Corinth. cap. 4. Sic nos existimet homo vt ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei, & in posteriori cap. 3. Idoneos nos sinit ministros noui Testamenti: non litera, sed spiritu.]

Atque ex eadem differentia alia sequitur, qua sacramentum hoc distinguitur à quinque præcedentibus. Illa enim ad propriam suscipientis perfectionem, imprimis spectant, vt perspicui potest ex vniuersis que effectu superius proposito suis locis: hoc vero, institutum præcipue ad diuini verbi & sacramentorum ministerium rite ac legitime obeundum, ordinatur imprimis ad aliorum salutem: nempe (iuxta illud in prioris ad Corinth. cap. 4. In Christo Iesu per Euangelium ego vos genui) vt Deo spiritales filij quasi generentur, & alantur, conferunturque: perinde ac sacramentum matrimonij non ad propriam coniugum perfectionem institutum est proprie ac primario: sed vt filij legitime procreentur, sancteque educantur; qui sint tanquam seminarium quoddam fidelium, ex quibus Ecclesia coalescere possit, ac durare perpetuo. Verum non ideo ordinis & matrimonij sacramenta nihil profunt suscipientibus immo profunt maxime ex consequenti: nempe quatenus ad finem

creationis,

creationis, & educationis filiorum spiritualium, aut carnalium pro Ecclesie propagatione, per illa iisdem suscipientibus confertur & berrima gratia sanctificans animas ipsorum, non minus, quam per alia sacramenta.

3. Quod attinet ad institutionem sacramentum hoc institutum fuit à Christo Domino nostro in vltima Cœna, verbis illis apud D. Lucam. cap. 22. Hoc facite in meam commemorationem, vt patet ex eo, quod Ecclesia Catholica semper intellexerit & docuerit eundem Dominum per illa, Apostolos suos instituisse noui Testamenti Sacerdotes, eisdemque & ipsorum in sacerdotio successoribus præcipisse, vt corpus suum & sanguinem sub specie panis & vini offerrent: quem admodum habetur in Concil. Trident. sess. 22. i. anathemati que in eadem sess. cap. 2. subiicitur, qui contradixerit.

Quod attinet ad vnitatem: talis huic sacramento conuenit, vt nequeat iterato suscipi ab eadem persona: quod ei commune est cum Baptismo & Confirmatione: sicut & imprimere characterem indelebilem ex Concil. Florent. in instruct. Armenorum, & ex Trident. sess. 7. De sacramen. in genere cap. 9. Vnde sequitur id, quod habet idem Concil. sess. 23. cap. 4. & can. 4. rite ordinatum, non posse potestate accepti ordinis priuari: Conuenit quoque eidem sacramento illa vnitatis, per quam vere & proprie vnum est ex septem sanctæ Ecclesie sacramentis: iuxta idem Concil. Trident. sess. 7. cap. 1. De sacramen. in genere, & sess. 23. cap. 3. Et si enim plures ponantur ordinationes, ipsum tamen vnum est, quia omnes referuntur ad vnum finem proximum: dignam scilicet sacrificij Eucharistie celebrationem: perinde ac vtraque eiusdem Eucharistie species, est vnum sacramentum, quia ordinatur ad eundem finem proximum qui est significandi perfectam animæ refectionem.

De diuersis Ordinibus ex quibus hoc sacramentum coagmentatur.

4. Quod attinet ad diuersitatem Ordinum ex quibus istud sacramentum coagmentatur: communiter à Doctoribus (quorum plures tam antiquiores, quam recentiores Henriquez refert in citato lib. 10. ad initium 2. capituli) innumerantur septem. Primus est Presbyteri, 2. Diaconi, 3. Subdiaconi, 4. Acolyti, 5. Exorcistæ, 6. Lectoris, & 7. Ostiarij: hiique quatuor posteriores dicuntur minores Ordines: & tres illi priores dicuntur maiores, quos in Encycl. cap. 22. num. 18. Nauarrus sacros etiam dici monet; non quod cæteri non sint sacri, sed quod ipsi maiores habeant annexum votum castitatis, ex Ecclesie statuto, per cap. Nullum & cap. Decernimus, dist. 28. Itaut ipse suscipiens consecret se Deo, emitendo tacite votum continentie: per quod fit ad matrimonium inhabilis, ex cap. vnic. De voto n. 6. & ex can. 9. Concilij Trident. sess. 24. cum aliis ibid. in marg. citatis.

5. Non desunt tamen authores (quorum meminit Henriquez ad idem cap. 2 §. 3. lit. V.) qui ad instar nouem Ordinum Angelorum distinguant nouem istiusmodi ordines: addentes supradictis primam tonsuram & Episcopatum: quia initiatum prima tonsura habet ex Ecclesie instituto, & privilegio, inter Clericos gradum quemdam: secundum quem capax est iurisdictionis Ecclesiasticæ, & beneficiorum quo laici carent. Episcopatus vero diuino iure obtinet gradum per quæ Episcopus dignitate & potestate, cæteris etiã Presbyteris, in Christi Ecclesia præeminet secundum communem Catholicorum sententiam, quam aduersus hæreticos propugnat Gregorius à Valen. tom. 4. ad D. Thomam, disput. nona quest. 1. puncto 2. Sed quamuis hæc ita sint: nihilominus si proprie loquamur de Ordine prout scilicet traditur in eo potestas ad officium peculiare quod referatur ad Eucharistie celebrationem prima tonsura non est talis ordo, quia tonsuratus nullum officium habet circa altaris ministerium & seruitium: vnde potest quidem ad Ordines deputatus dici: non tamen ordinatus. Episcopatus vero non est Ordo alius à sacerdotali: quia etiam si Episcopus à Presbytero distinguatur tanquam dignitate & potestate superior: non constituit tamen nouum Ordinem; nam quantum ad Missæ sacrificium vterque exhibet idem ministerium: neque maior illa dignitas & potestas pertinet ad ipsum sacrificium: cum non faciat vt Episcopus aliquid amplius exhibeat in ministerio altaris

quam Presbyter. adeo vt utriusque idem sit Ordo, sicut est idem ministerium: perinde ac Lectoris & Cantoris, seu Psalmistæ, idem quoque Ordo est, eo quod sit idem officium utriusque: quandoquidem nihil refert vtrum canendo, vel simpliciter proferendo dicat quis ea quæ in Ecclesia dici debent. Ita ex communi sententia Authoribus in margine suo more citatis Henriquez habet in memorato lib. 2. cap. 2. §. 1. & cap. 7. §. 2.

Neque vero obstat, quod ordinatione Sacerdotis in Episcopum, cum particulari gratia conferatur noua potestas sacramentalis administrandi ex officio, tum hoc ipsum sacramentum Ordinis, tum etiam Confirmationem. Nam in Sacerdotis quoque ordinatione, ad gratiam & potestatem sacramentalem conficiendi Eucharistie sacramentum, quæ dicitur potestas super corpus Christi verum, additur alia: quæ dicitur potestas super corpus Christi mysticum, administrandi fidelibus sacramentum Pœnitentiæ (de qua re in sequentibus) nec tamen propterea duo diuersi sacerdotales Ordines dicuntur esse: nec dicitur duo sacerdotales characteres tunc imprimi: sed impressum per priorem collationem, solum magis perfici, extendique per posteriorem collationem. Quod pari ratione dici posse, cum Sacerdos ordinatur Episcopus, notat locis citatis Henrici, nempe non addi illi nouum characterem, sed potius ei iam impressum perfici, ac extendi facta concessione tertie potestatis ad eas duas, quas ante ordinationem suam habuit tanquam Sacerdos.

Porro si aliqui alij Ordines, quam septem memorati poni inueniantur, vel ad eisdem facile reuocantur, vel non dicuntur Ordines proprie, sed generaliter: eo scilicet modo quo Ordines dicuntur illorum, qui quomodocumque dedicantur diuinis obsequiis, etiam si ad altaris sacrificium non destinentur, vt Monachi, virgines & viduæ Deo dicantur, & laborantes in sepellendis defunctis quos Ordines à sanctis Patribus dici notat Bellarminus in tomo 1. controuers. libro primo De Clericis cap. 11.

6. Aduerte autem ex supplem. 3. partis D. Thomæ quest. 35. art. 5. in ordine Sacerdotis contineri omnes inferiores Ordines eminenter: sicut in anima rationali continentur gradus vegetatiuus & sensitiuus: totamque huius Sacramenti plenitudinem (quæ admodum additur in sequenti quest. 37. art. 1. ad 2.) esse in vno Sacerdotali Ordine, in cæteris autem esse secundum quosdam participacionem, seu in Ordine ad ipsum sacerdotalem, cui subseruiunt. Id quod declaratur exemplo eorum qui adiuncti sunt Moyfi, de quibus Memoratum 11. Auferam de spiritu tuo & tradam eis, vt sustentent tecum onus populi. Id tamen non impedit (per tradita à Bellarmino in tomo 2. controuers. libro de Ordine cap. 6. 7. & 8. & à Greg. à Valen. disput. nona quest. 1. puncto 4.) quin ipsi inferiores Ordines possint tanquam vere sacramenta, conferre gratiam & spiritalem potestatem, characterem indelebilem in anima impresso, pro conditione huius Sacramenti (cuius proinde rationem participant) vt argumento est quod iterari non possint. Ideo enim si illis initiatus ad laicalem statum deficiat, & mutata postea voluntate velit ad maiores Ordines promoueri, non conferuntur ei denuo minores ipsi Ordines.

CAPVT II.

De materia sacramenti Ordinis.

SUMMARIUM.

7. Singulorum Ordinum materia propria.
8. Contactus moralis eiusdem in materia, potest ad Ordinis sacramentum sufficere.
9. Quando & qualiter fieri debeat contactus ad hoc sacramentum necessarius.
10. De dubio, An impositio manuum Episcopi sit de essentia sacramenti Ordinis.

DE hac materia sic habet Concil. Florentinum loco citato Sextum sacramentum est Ordinis: cuius materia est illud, per cuius traditionem confertur Ordo: sicut Presbyteratus traditur per calicem cum vino, & patenz cum pane

corre&io

porrectionem. Diaconatus vero per libri Evangeliorum dationem. Subdiaconatus per calicis vacui, cum patena vacua supraposita traditionem, similiter de aliis per rerum ministeria sua pertinentium assignationem. Quæ res vt constat ex pontificalis prima parte (in qua ritus traditur Ordines conferendi) sunt: quoad ordinem Acolyti, candelabrum cum candela extincta, & vrceolus vacuus. Quoad Ordinem vero Exorcistæ, liber exorcismorum: & quoad Ordinem Lectoris, liber lectionum quæ leguntur in Ecclesia: ac demum quoad Ordinem Ostiarij, claves templi.

Quædam occurrunt hoc loco notanda. Primum est, Dubium esse an ad validitatem istius sacramenti requiratur contactus Physicus instrumentorum quæ diximus esse illis materiam, an vero sufficiat moralis. De quo videtur tenendum, quod propter delinquendi periculum, in praxi ad conscientie securitatem retinendam, & scrupulorum molestiam vitandam, procurari debeat diligenter contactus realis, quem admodum notat Sotus in 4. distinct. 24. quæst. 1. art. 2. sub finem. Verumtamen quamuis ille defuerit, si contactus ad sit moralis (qualis censetur quando Ordinatore ei qui ordinatur porrigente instrumenta ante memorata, hic extensione manus ad illa significat se eadem recipere) valide collatum esse sacramentum existimari potest ex eodem Soto & pluribus aliis quos Henriquez refert in sua Summa lib. 10. cap. 10. §. 1. lit. D. in margine. Probaturo vero, quia ex naturæ rei ad acquirendam possessionem non requiritur realis contactus ex lege. Quod meo, §. Si debitorem ff. de acquir. possessione. Quare nec in hoc sacramento, in quo per traditionem instrumentorum, datur aliqua potestas, videtur omnino necessarius eorum contactus realis. Vnde, quemad. notat bene Cæter. in verbo Ordinationum peccata, in Concil. Florent. cum traditur materia Ordinis nunquam fit mentio de tactu eius. Nec refert quod Episcopus ea tradens dicat, Accipe, quia, inquit Sotus, in familiari sermone cui quis equum dat alteri, is solo nutu potest illum accipere, etiamsi non tangat. Nec item obstat, quod in Baptismo, confirmatione, & extrema unctione necesse sit materiam sacramenti sic applicari suscipienti, vt illum tangat: quoniam eiusmodi necessitas ex eo provenit, quod in illis sacramentis materia assumatur ad aliquid extrinsecus ac visibiliter agendum in ipso suscipiente: nempe ad illum abluendum; vel unguendum. In hoc vero assumatur tantum ad determinandam intentionem ministri in prolatione verborum: quæ determinatio potest sufficienter fieri per illud, quod idem minister instrumenta ipsa porrigat.

Notandum est 2. quod habet à Victoria de sacramentis 230. prædictum contactum d. beretur fieri cum verba forma proferantur: ita ut simul sint, saltem moraliter, seu non interposita notabili mora. Videtur tradita in præcedenti libro 26 cap. 3. notab. 4.

Notandum est 3. non esse necessarium vt idem contactus fiat vtraque manu: quia cum tantum sit caremonia, sufficit quomodocunque tangi id quod porrigitur id modo pars quæ tangitur nihil intermedium habeat per quod discontinuationem à toto habere censetur. Ita docent Angelus verbo Ordo primo. §. 9. & Sylu. eodem verbo 2. quæst. 4. argumento cap. vnic. De consecr. Ecclesie in 6. Vnde, vt idem insinuans, ordinatio Sacerdotis valida erit, quantumuis ipse tangat solummodo calicem, etiamsi tanquam materiam partes necessariae, simul cum eo sint tum vinum, tum etiam patena cum patena, quæ ordinando porrigantur ab Ordinatore. Curandum nihilominus est diligenter, vt patena quoque & panis cum calice tunc tangantur ex modo quo præscribitur in Pontificali, prout loco citato admonet Sotus.

Notandum est quarto: quoad materiam Ordinis Sacerdotalis graue dubium esse inter Theologos scholasticos, num tota consistat in iam dictis, an ad eam quoque pertineat monium impositio, atque partem affirmantem contra Sotum tenet Bellarm. tom. 2. controuers. in lib. De sacramento Ordinis cap. 9. Negantem vero cum ipso Soto tenet Greg. à Valent. tom. 4. disput. 9. quæst. 1. puncto quinto sub initium.

Nobis satis erit pro praxi quotidiana admodum, quæ statuitur in cap. finali, De sacramentis non iterandis: si in Ordinatione Sacerdotis ommissa fuerit manuum impositio, nul-

latus ordinationem ipsam ideo iterandam esse; sed tempore ad talem conferendam statuto: caute suppleendum esse quod per errorem omisum fuit. Preferendam autem esse in speculatione Bellarmini opinionem, ea quæ in sequenti cap. 4. sub finem de eiusdem Ordinis effectu dicentur, satis ostendunt. Nec obstat quod Concilium Florent. cuius verba ante retulimus, assignans eiusdem Ordinis materiam, nullam faciat mentionem impositionis manuum. Nam vt Bellarm. annotat, non explicuit totum illius ritum: quia non tradebat librum ritualem; sed solum proposuit vnam partem essentialem, quæ magis ad finem propositum faciebat. Nam intendebat pro materia assignare huic Sacramento rem aliquam subsistentem, sicut fecerat Baptismo, Confirmationi, Eucharistia, & Extremæ unctioni. Impositio vero manus non est res subsistens, sicut est calix cum vino & patena cum pane. Cui responsioni robur addit, quod tale quid sit dicendum; nisi velimus fateri, quod absurdum est, Concilium Florent. contradicere Concilio 4. Carthag. cap. tertio, vbi dicitur Presbyterum ordinari, Episcopo eum benedicente, & manum super caput eius tenente. Quod refertur in cap. Presbyter. distinct. 23.

CAPVT III.

De forma sacramenti Ordinis.

SUMMARIUM.

11. Commune est forma sacramenti Ordinis cum aliis sacramentorum formis consistere verbis.
12. Officia singulorum Ordinum minorum: & quo ritu conferantur.
13. Officia Diaconi, & Subdiaconi, ac ritus quo consecrantur.
14. Munera Sacerdotis, & ritus quo consecrantur.
15. Ratio ex his eliciendi, quæ sit quoruncunque Ordinum particularis forma: & cur ea exprimat per imperatum modum.

COMMUNE est huic Sacramento cum præcedentibus consistere verborum forma. Ea autem talis esse debet vniuscuiusque Ordinis, quæ sufficienter exprimat traditionem potestatis, quæ in eo datur: qualis censenda est, quæ in Pontificali Romano assignatur, cum traditur ritus conficiendi vnumquemque eorum. Neque enim probabile est Concilium Florent. in instruct. Armen. ad aliam spectare voluisse, cum dixit formam sacerdotis esse Accipe potestatem offerendi sacrificium in Ecclesia pro viuus, & mortuis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti: & sic de aliorum Ordinum formis. Quas non est contentaneum existimare alias esse, quam quæ in eodem Pontificali assignata, Parochis pro populi institutione traduntur in Catechismo edito Concil. Trident. iussu; cap. De sacramento Ordinis. Vnde eas referre non erit abs re: idque illdem pene verbis præsertim cum ex illis intelligitur, ad quæ munera à toto habere censetur. Ita docent Angelus cuiusque Ordinis: quod quidem ad hunc quoque locum spectat.

Itaque vt illic habetur: post primam tonsuram ad ostiarij Ordinem primus gradus fieri consuevit: cuius munus est templi claus, & ianuam custodire: & aditu templi arcere eos quibus ingredi interdictum est. Ac ritus quo is ordinatur, iste esse ibi traditur: quod Episcopus claus ex altari acceptas, tradens ei quem vult instituire Ostiarium, dicat: Sic age quasi redditurus Deo rationem pro his rebus, quæ his clausibus recluduntur.

Secundus Ordinis gradus est Lectoris, ad quem pertinet in Ecclesia veteris & noui Testamenti libros clara voce & distincte recitare: præsertim eos, qui inter nocturnam psalmodiam legi solent. Consecratio vero ipsius ibidem etiam sic declaratur. Episcopus præsentem populo, in eius ordinatione librum quo descripta sunt quæ ad hanc functionem attinent, illi tradens inquit: Accipe, & esto verbi Dei relator, habiturus, si fideliter, & vtiliter impleueris officium tuum, partem cum illis, qui verbum Dei bene ministrant ab initio.

Tertius gradus Ordinis, est Exorcistarum, quibus datur potestas nomine Domini inuocandi super eos, qui ab immundis spiritibus obsidentur: ab eo scilicet preparandos, ut possint Missam interesse. Hincque Episcopus dum eisdem instituit, librum in quo exorcismi continentur ipsis videntum porrigit hac formula verborum, Accipe, & commenda memoria, & habe potestatem imponendi manus super energumones, siue baptizatos siue catechuemenos.

Quartus præterea gradus est, Acholytorum quorum munus est Subdiaconos, & Diaconos in altaris ministerio assistari, eisque operam dare. Præterea lumina deferre, & asseruare cum Missæ sacrificium celebratur: præcipue vero cum Euangelium legitur: *ex quo in alio nomine vocati sunt Ceroferarii.* In eorum ordinationibus hic ritus ab Episcopo seruari consuevit. Primum quidem, postquam eos officii sui diligenter admonuit, lumina cuique eorum tradit ad hunc modum, Accipe ceroferarium cum cereo, & scias te ad accendenda Ecclesiæ luminaria mancipari in nomine Domini. Deinde vero tradit vireolos vacuos, quibus aqua, & vinum in sacrificio ministratur dicendo, Accipe vireolos ad suggerendum vinum, & aquam in Eucharistiam corporis, & sanguinis Christi in nomine Domini.

13. A minoribus Ordinibus, ad maiores sacrosve legitime aditus, & ascensus patet. In eorum primo gradu Subdiaconus collocatur: cuius nomen unus est, ut nomen ipsum indicat, Diacono ad altare inservire: sacra enim lintea, vasa, panem, & vinum, ad sacrificii usum necessaria, parare debet, Epistolam item legere, & tanquam testis, ad Missæ sacrum assistere, ac prohibere ne Sacerdes illud faciens, à quoquam perturbari valeat. Atque in memoratis ceremoniis, que in eiusdem Subdiaconi consecratione adhibentur: ea in quibus talis ordinis substantia consistit, declaratur his verbis. Ad extremum cum Episcopus sacris vestibus Subdiaconum ornauit (ad quarum singulas, propria verba, & ceremoniæ adhibentur tradit,) ei Epistolam librum ac dicit, Accipe librum Epistoliarum, & habe potestatem legendi eas in Ecclesia sancta Dei tam pro viuus, quam pro defunctis.

Secundum autem sacrorum Ordinum gradum ut ibidem in maiestate subiungitur, Diaconus obtinet; ad cuius ministerium pertinet, Episcopum perpetuo sequi, concionantem custodire, eique, & Sacerdoti sacrum facienti, vel alia sacramenta ministrantem, præsto esse; & in Missæ sacrificio Euangelium legere: nonnullaque alia quæ illi conferuntur, vbi videnda relinquimus ut minus visitata quidè, sed tamen indicantia illius particularis Ordinis magnam dignitatem. Quam adhuc ostendunt, ut hic etiam annotatur, solemnes ceremoniæ, quibus ab Episcopo Diaconus consecratur. Pluribus enim ille, & sanctioribus precibus ad Diaconi, quam ad Subdiaconi ordinationem vitur: atque alia addit sacrarum vestium ornamenta: manus quoque ei imponit: quod ab Apostolis factum legimus, Actuum 6. cum Diaconos primo instituerunt. Denique Euangeliorum librum ei tradit his verbis, Accipe potestatem legendi Euangelium in Ecclesia Dei, tam pro viuus, quam pro defunctis in nomine Domini. Vbi aduerte quod cum tempore illo, quo Apostoli primos Diaconos ordinarunt, Euangelia nondum essent conscripta, fatendum esse quod habet Gregorius à Valent. *tom. 4. disput. non. quest. i. puncto 4. col. um. 1960.* eisdem Apostolo ex speciali Christi voluntate aliquando in sacramentorum administratione secus fecisse, quam ab Ecclesia postmodum faciendum, ex Christi institutione ordinaria tradiderunt.

14. Tertium demum, omniumque sacrorum Ordinum gradum summum obtinet Sacerdos, cuius munus est Deo sacrificium facere, ecclesiasticaque sacramenta ministrare, ut indicant ritus quibus consecratur. Primum enim Episcopus, cum omnibus Sacerdotibus qui adsunt, imponit ei manus, deinde stolam humeris imponens, eam ante pectus in crucis formam componit, postea manus sacro oleo inungit: tum calicem cum vino, & patenam cum hostia tradit, dicens: Accipe potestatem offerendi sacrificium Deo Missasque celebrandi tam pro viuus quam pro defunctis. Quibus ceremoniis & verbis, ut idem Catechismus addit, interpres, ac mediator Dei, & hominum constituitur: quæ præcipua

functio Sacerdotis esse existimanda est. Ad extremum vero manibus iterum capiti ipsius impositis, Accipe, inquit, Spiritum sanctum: quorum remiseris peccata remittuntur eis, & quorum retinueris retenta sunt: eique celestem illam, quam Dominus suis Discipulis dedit peccata remittendi, ac retinendi potestatem, tribuit.

Atque ex his quæ sit cuiusque Ordinis propria forma deo satis intelligitur: quod cum ea debeat comitari, & exprimerè traditionem instrumentorum propriorum cuiusque, tanquam materiam ipsorum propinquam, ea consistit in illis verbis, quæ diximus ab Episcopo in tali traditione proferri. Circa quæ, ex additionibus ad tertiam partem D. Thomæ q. 34. art. 4. Henriquez notat in lib. 10. cap. 5. ea exprimi per imperatiuum modum; quia Sacramentum istud consistit præcipue in potestate tradita: quæ cum per actum suum innotescat, sitque ad usum instituta, Episcopus formam ordinationis proferens, imperatiuo modo vitur, ut significet ordinatum debet se exercere in vfu potestatis, quæ ei datur, ne frustra recipiat otiosam eam tenens.

CAPVT IV.

De effectibus sacramenti Ordinis.

SUMMARIUM.

- 16 Per sacramentum Ordinis conferitur gratia, perinde ac per alia sacramenta, & in utroque potestas spiritalis.
- 17 Non tantum maioribus, sed etiam minoribus Ordinibus id conuenit: ut pote qui perinde ac illi sint sacramenta.
- 18 Obiectio: sunt contrarium in solutionibus.
- 19 Quod idem in minoribus Ordinibus characterem imprimant: & de ipso characteris Ordinis tria notata digna.
- 20 Dicitur præcipua ceremonia, que seruiantur in ordinatione Sacerdotis: quarum priorè conferitur potestas consecrandi.
- 21 Posteriore vero conferitur potestas absoluenti à peccatis.
- 22 Sine qua non valet absolutio: in illiusque collatione datur quidem noua gratia, non tamen nouus character.

SACRAMENTO Ordinis commune est cum aliis sacramentis gratiam iustificantem conferre ex opere operato, iuxta definitionem Concilii Tridentini, sess. 7. can. 6. & 8. De sacramentis in genere, & sess. 23. & Concilii Florentini in instruct. Armen. Vide antedicta libro 26. cap. 6. sess. priorè Et nota ex supplemento tertii partis D. Thomæ, quæ st. 35. art. 1. quod sicut in Baptismo datur gratia, ut sancte suscipi possint reliqua sacramenta: ita etiam dati in hoc sacramento, ut sancte, ac religiose possint reliqua sacramenta administrari: utrumque enim sancte fieri debet.

Eisdem conuenit quoque conferre potestatem spiritualem perpetuam, in illiusque signum characterem indelebilem imprimere, ex Concilio Florentino loco citato & ex Tridentino, sess. 7. can. 9. & sess. 23. can. 4.

Notandum vero est primo, utrumque hunc effectum conuenire non solum maioribus Ordinibus, sed etiam minoribus: cum hi quoque rationem sacramenti habeant ex communiore sententia, quam præclare tuetur Gregorius à Valent. *tom. 4. disput. non. quest. prima, puncto 4. in primo controuerso.* Nobis sufficere potest quod Concilii Tridentini in citata sess. 23. cum in cap. 2. omnium septem Ordinum & nomina, & ministeria propria, ab initio Ecclesiæ in vfu fuisse dixisset, in sequenti cap. 3. docet absolute Ordinem esse sacramentum, nulla facta exceptione cuiusquam eorum, quæ Ordines nominari, prius dixerat: cur ergo nos excipiemus: præsertim cum minorum quoque Ordinum sua sint propria materia & forma sacramentales, ut patet ex Concilio Florentino in instruct. Armen. Postquam enim dixit sextum sacramentum esse Ordinis: cuius materia est illud per cuius traditionem confertur Ordo, idque declarauit nominatim in Ordine Sacerdotis, Diaconatus, & Subdiaconatus, subiunxit: Et similiter de alijs per rerum administrationem assignationem: aperte significans cæterorum Ordinum, qui minores dicuntur, suam perinde

perinde ac maiorum esse sacramentalem materiam, idque cum propria forma, prout etiam significauit cum consecretur, proposita Sacerdotij forma, subiunxit, Et sic de aliorum Ordinum formis.

Nec obstat, quod de talibus materiis, & formis, nihil habeatur ex sacra Scriptura: quia, vt loco citato bene ait Gregor à Valen in responsione ad primum argumentum, sufficit de illis constare ex perpetua Ecclesie praxi: cuius cum non inueniatur initium, ad Apostolicam traditionem non scriptam reuocanda est: iuxta regulam D. Augusti. lib. 4. contra Donatistas cap. 24.

Nec etiam obstat, quod actus minorum ordinum licite fiant à non ordinatis, ideoque nihil supernaturale habere videantur, quod nequeat absque sacramento præstari. Non obstat inquam: quia non est essentialis omni sacramento Ordinibus, vt instituantur ad actum qui nequeat vilo modo, valide aut licite absque eo exerceri. Nam epistola etiam solet quandoque is legere in Ecclesia, qui Subdiaconus non est. Itaque id ceteri potest quidem altioribus Ordinibus conuenire, propter præstantiam illorum actuum ad quos instituantur: sed de inferioribus dici potest, quod sint instituti ad quosdam actus ecclesiasticos, vt ij fiant sanctus, & religiosus; vt pote supernaturales, si non absolute, & secundum se; saltem vt referuntur ad celebrationem sacrificij Missæ: non autem vt nullo modo sine illis Ordinibus exerceri licite queant. Nam tale exercitium non esse alienum à ratione sacramenti, patet: quia eui confirmatio instituitur ad actum tuendi, & confitendi fortiter fidem: non obstat tamen, quin nondum confirmatus possit diuina gratia adiutum actum exercere.

Quod autem idem Ordines characterem simul imprimant, inde probatur; quod omne sacramentum in quo character non imprimatur sit iterabile. Minores autem Ordines non sunt iterabiles; vt ex eo patet, quod si illis initiatus ad laicalem statum se transferat, rediens ad clericalem non initiatur denuo: *quæ ratio habetur in supplem. 3. par. D. Thoma quest. 35. art. 2. Idem docens Henriquez lib. 10. cap. 14. §. 2. pluribus in margine citatis litera N.* addit nihilominus, si quis illicitè iteraret, non fieri irregularem, quia id non est in iure expressum. Addit etiam tria notatu digna, quæ in cit. q. 35. art. 3. 4. & 5. docentur ex professo.

Primum est: Ordinem, sicut reliqua sacramenta, supponere characterem baptismi ex ca. primo & ultimo, De Presbyter. non baptiz. itemque ex eo, quod baptismus sit ianua omnium sacramentorum, prout definit Concil. Florent. in instruct. Armen.

Secundum est: Non supponere characterem confirmationis, nisi ex congruitate, *pro quo plures alios auctores idem Henriquez citat, in marginet. P.* Vnde fit quod habet à Victor. in summa De sacram. num. 232. sub finem, vt si quis ordinatur antequam sit confirmatus, Ordo teneat. Immo, vt idem putat, is qui ex negligentia confirmationem præteriret, non peccaret mortaliter, licet male faceret.

Tertium est: De necessitate quidem præcepti, Ordinem superiorè præsupponere characterem Ordinis inferioris: nõ tamen de necessitate sacramenti, itaut accipiens Ordinem superiorè prætermisso inferiori, verbi gratia Diaconatum nõ dum accepto Subdiaconatu, mortaliter peccet quidem, Ordinatio tamen sit valida, & cum impressione characteris illius Ordinis: ideoque non iteranda, etiamsi ordinatus superius sit ab vsti Ordinis, quem sic accepit, donec in eo suppleatur inferior Ordo ab ipso omissus. Ita habetur ex cap. vnico De clerico per saltum promotio: vt glossa, verbo *ministeriæ*, monet ordinationem Episcopi non esse validam, nisi is qui ordinatur iam sit Sacerdos: iuxta illud quod in cap. Ex literis De excess. Prælat. dicitur, Pontificale officium sine altaris Ministerio non valere impleri.

Pro maiore autem intelligentia effectus Ordinis Sacerdotalis restat notandum, eiusdem Ordinis collationem continere duas cæremonias præcipuas, vt constat ex Rituali Pontificali Romano. Vnam qua Episcopus futuro Sacerdoti porrigit calicem cum vino, & patenam superpositam cum pane: ac dicit, Accipe potestatem offerendi sacrificium, &c. Alteram qua post Missam, idem eidem manus imponit & dicit, Quorum remiseris peccata, remittuntur eis, &c. Atque

per priorem cæremoniam conferri potestatem super Christi corpus verum, seu consecrandi panem, & vinum in corpus & sanguinem Christi, simulque in signum eiusdem potestatis imprimi characterem sacerdotalem: vt argumento est, quod ordinati, iam tunc sint vere Sacerdotes: vt pote idonei ad sacrificandum, prout satis indicat Ecclesiastica cæremonia, qua cum Episcopo ordinatore proferunt verba consecrationis. Immo ipsa Christi institutio ostendit: nam potestatem eam conferendo discipulis in vltima cæna (per ea scilicet verba *Lucæ 22.* hoc facite in meam commemorationem,) fecit eos Sacerdotes, prout definit Concil. Trid. sess. 22. cap. 1. & can. 2.

Per posteriorem cæremoniam vero, cum diuinæ gratiæ augmento conferri potestatem supra corpus Christi mysticum, scilicet potestatem absoluedi à peccatis Christi fideles. Quam non conferri, sed tantum declarari collatam cum illa priore qui dicunt, reselluntur ex eo, quod verba, Accipite Spiritum sanctum, &c. significant præsertim collationem potestatis, cum gratia Spiritus sancti, aut certe frustra dicantur: quod Concil. Trid. sess. 23. can. 4. sub anathemate prohibet dicere. Item ex eo, quod aperte sacra literæ eidem manuum impositioni tribuant illius ordinis sacramentalem gratiam: vt cum in prioribus *Timoth. ca. 4.* ait Apostolus: Noli negligere gratiam quæ in te est, quæ data est tibi, per prophetiam cum impositione manuum Presbyterij.] Et in posteriori ca. 1. Admoneo te vt resuscites gratiam Dei quæ est in te, per impositionem manuum mearum. &c.] Ac certe cum Christus hanc potestatem in Ecclesia instituerit post resurrectionem (vt patet ex Concil. Trid. sess. 14. cap. 1. & 5. can. 3.) dicendo Discipulis suis *Ioan. 20.* Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseris peccata remittuntur eis, & quorum retinueris retenta sunt:] sicut negari non potest, quin tunc de facto contulerit gratiam, & potestatem nondum concessam: ita nec debet negari, quin ex eiusdem Christi institutione, de facto etiam detur, prout dictum est, gratia, & potestas Sacerdotalis. Quod quidem non obscure Concil. Triden. in eadem sess. 14. cap. 3. De extrema vnctione significauit, dicens proprios illius sacramenti Ministros esse, aut Episcopos, aut Sacerdotes ab ipsis rite ordinatos per impositionem manuum Presbyterij.

Vnde potest id deduci quod Henriquez expressit in citato lib. 10. cap. 6. §. 3. quod si Parochus, qui ab Episcopo ob morbum deficiente, priorem tantum partem acciperet: subditos in quos habet iurisdictionem tentaret sacramentaliter absoluerè, irrita esset absolutio: quia deesset necessaria potestas Ordinis, tenereturque curare vt per alium Episcopum, si idem non possit, suppleatur sibi collatio potestatis absoluedi, quæ datur per impositionem manuum dicendo: Accipe Spiritum sanctum: quorum remiseris peccata, &c.

Aduerte autem, quod idem habet sub finem præced. §. 2. hanc posteriorem potestatem dari quidem cum nouæ gratiæ augmento, ad eam quæ data est cum potestate consecrandi Eucharistiam, prout satis patet ex dictis in præcedenti ita merito, non dari tamen cum nouo characterè, sed cum perfectione, & extensione illius, qui prius impressus fuit, cum daretur ipsa consecrandi potestas. Sicut enim vtraque potestas est vnus Sacerdotis: ita sufficienter nõ sacerdotali characterè significari potest.

CAP V.

De ministro Sacramenti Ordinis.

S V M M A R I V M.

- 23 Ordinarius Minister Sacramenti Ordinis est Episcopus consecratus: non licet tamen cuiuslibet Episcopo quemlibet Ordinare ordinari.
- 24 De licetis dimissoriis, quæ vn vi potest quis ab alio Episcopo quam suo proprio ordinari.
- 25 Non potest Episcopus simpliciter Sacerdoti committere administrationem Ordinum minorum. Papa autem potest: minime vero, non Sacerdoti.
- 26 Quo tempore Ordinis conferendi sint.

27 Quo item loco sint conferendi.

28 Temporum interstitia in collatione Ordinum seruanda.

23.

Ordinatum sacramenti huius ministrum esse Episcopum constat ex Concilio Trident. sess. 23. cap. 7. & 8. Quod intellige de Episcopo quocumque consecrato: etiam si dignitati renunciauerit, aut depositus vel degradatus sit, excommunicatus, vel suspensus, vel interdictus, aut etiam haereticus: non autem de non consecrato, etiam si iurisdictionem habeat: quia potestatem conferendi Ordines, Episcopus habet ratione Episcopalis Ordinis, non ratione iurisdictionis. Non potest tamen quilibet Episcopus licite quoslibet ordinare: sed eos solum quorum est Superior, ex cap. *Eos qui, De temporibus ordinationum, in sexto. Superior autem in hac re, ex sequenti cap. Cum nullus, intelligitur esse Episcopus, de cuius dioecesi oriundus est is qui ad Ordines promoueri desiderat, aut in cuius dioecesi habet beneficium Ecclesiasticum requirens residentiam: aut in eadem (licet alibi natus fuerit) habet domicilium. Immo Episcopi titulares (ne quidem in loco nullius dioecesis) possunt vllis Ordines conferre, ex Concil. Trident. sess. 14. De reform. cap. 2. nisi de expresso proprii Episcopi consensu, aut acceptis eiusdem commissarij literis: cum quibus posse quem licite ab alieno Episcopo ordinari, communis vsus satis ostendit.*

24.

Circa quem aduerte ex eodem Conci. Trident. sess. 23. c. 3. De reform. Episcopum debere quidem per se Ordines conferre suis subditis: aegritudine tamen impeditum, iam probatos & examinatos posse mittere ad alium Episcopum ordinandos. Quamquam vsus obtinuit, etiam post idipsum Concilium, vt Episcopus concedat dimissorias literas sine examine, & committat examinandos ab ordinatore, onerando eius conscientiam. Qui quidem non debet ordinare, nisi in praedictis literis causa exprimitur, propter quam ab Episcopo proprio non ordinetur.

Porro quamuis de iure antiquo ex citato cap. Cum vllus, vel ex recepta consuetudine Vicarius generalis Episcopi; & sede vacante, Capitulum, seu ille ad quem tunc pertinet administratio spiritualium: itemque Abbates & alij exempti, tales literas sine subditis dare potuerint: iure tamen nouo Concil. Trident. sess. 23. c. 2. De reform. ea potestas reservata est Episcopo proprio: alijque eas concedentes, suspenduntur ipso iure ab officio & beneficio per annum: nisi quod in praeced. cap. 9. concedatur Episcopo alieno, vt ordinare possit familiarem suum non ei subditum, si per triennium secum fuerit commoratus, & beneficium quacunq; fraude cessante, sicut ipsa illi conferat. Et in sess. 7. cap. 10. permittat Capitulo vt licet dimissorias concedat in duobus casibus. Prior est, cum sedes vacat vltra annum: posterior, cum quis Ecclesiastici beneficij vel recepti vel recipiendi occasione coarctatur; illud perditurus, nisi tunc temporis ordinetur.

Simplicem Sacerdotem posse Summi Pontificis commissione conferre minores Ordines, patet ex eo quod dicitur in cap. *Requisit. De ordinatis ab Episcopo, qui renuntiauit Episcopatu* eos a non Episcopis quandoque conferri: nempe ab Abbatibus quibus ab Episcopo (secundum morem eos praeficiendi) facta sit manus impositio, quosque constet Sacerdotes esse: ex cap. *Quomam vitemus, dist. 69. Et ex cap. Cum contingat, De arate, & qualr.* atque ex alijs multis iuribus, quemadmodum notat a Victoria De sacram. n. 134. Quod quidem illis Concilium Trident. sess. 23. cap. 10. De reform. non denegat quoad regulares ipsius subditos. Addit ibidem a Victoria ex D. Thoma, Episcopum non posse non Episcopo committere potestatem conferendi Ordines etiam minores: sique committat, nihil fieri: neque Papam posse committere non Sacerdoti: quia licet habeat plenissimam potestatem, circa corpus Christi mysticum; circa corpus tamen Christi verum, non habet maiorem potestatem quam alius Sacerdos. Quia ergo potestas conferendi Ordines supponit potestatem supra corpus Christi verum, iuxta illud quod in cap. Ex literis, De excessibus Praelat. dicitur: Pontificale officium sine altaris ministerio non valere adimpleri, non potest alteri committi quam Sacerdoti, qui solus habet potestatem supra corpus Christi verum.

De tempore quo Ordines conferendi sunt, certum est quemlibet eorum posse conferri in sex assai temporibus: nempe in sabbathis quatuor temporum, in sabbatho ante Dominicam Passionis, & in Sabbatho sancto ex cap. *tertio De temporibus ordinationum.*

Certum est secundo posse quolibet anni tempore conferri Ordines minores, diebus Dominicis aut festis: maiores vero non posse ex eod. cap. *tertio & praecedenti primo.* Primam tonsuram autem conferri posse quocumque tempore notant Angelus in verbo, Ordo 4. §. 1. & Sylu. eodem 2. q. 6. dicto 2. in fine: rationem reddens, quod consuetudo generalis Ecclesiae ita habeat. Consecrationem vero Episcopi, posse fieri quolibet die Dominico notat in ead. q. 6. Syl. & in verbo, Consecratio, primo quaest. 3.

De loco in quo conferendi sunt Ordines ab Episcopo notat Syluester Ordo 2. quaest. octaua, minores Ordines conferri posse in quacunq; Ecclesia proprii Episcopatus. De maioribus vero debere conferri in Ecclesia Cathedrali, Concil. Trident. sess. 23. cap. 8. De reform. statuit: addens, quod si alibi intra dioecesim iusta de causa conferendi sint, dignior quantum fieri poterit Ecclesia semper adeatur, & praesentis Clero loci conferantur. Quamquam post idipsum Concilium vsus remansit, de quo ibidem Syluester: vt conferantur in qua voluerit Episcopus Ecclesiae sui Episcopatus: publice tamen coram populo.

Nota ex eodem Concilio in sequenti cap. 11. Ordines minores esse conferendos per temporum interstitia, nisi aliud Episcopo magis expedire videatur. Quos omnes posse eodem die conferre habetur ex cap. 2. De eo qui ordinem furtiue suscipit: vbi glossa id ad verbum, *minores*, annotat: imo si sit consuetudo poterit prima tonsura simul dari cum minoribus Ordinibus, vt post Sylu. Ordo, 2. quaest. 7. notat Armilla eodem verbo num 6. Non poterit autem Subdiaconatus sine dispensatione Papae, vt idem ex Innocen. & Hostiensis addunt: sicut nec duo Ordines sacri possunt sine eadem dispensatione simul conferri ex cap. *Literas, & ca. Dillectus, De temporibus ordin.* Quod si aliter fiat, ordinator suspenditur a collatione, & ordinatus ab executione Ordinum sic collatorum: idque donec Summus ipse Pontifex aliter disposuerit, vt ex iisdem cap. habetur. Neque in hac re possunt regulares obtendere sua privilegia & indulta: quoniam a Concil. Trident. in sequenti cap. 13. omnia reuocantur: nisi sint post idem Concilium renouata per Papam: qui dispensare potest in eo iure.

Nota adhuc ex eodem Concilio in prius memorato cap. 11. non licere minoribus Ordinibus initiatum promouere ad sacros Ordines, nisi post annum a susceptione postremi gradus eorumdem minorum Ordinum: excepto casu necessitatis, aut Ecclesiae vtilitatis aliud exposcentis. Item ex memorato sequenti cap. 13. promotum ad Subdiaconatus Ordinem non permitti ad altiorum gradum ascendere: nisi per annum saltem sit in eo versatus, aut nisi aliud Episcopo videatur. Ac demum ex consequenti cap. 14. alium annum requiri, vt a Diaconatu possit quis promoueri ad Presbyteratum, nisi ob Ecclesiae vtilitatem & necessitatem aliud Episcopo videretur; vt in casu de quo postea num. 51. notab. tertio.

CAPVT VI.

De suscipientibus Sacramentum Ordinis.

SVMMARIVM.

- 29 Incapaces sunt omnino Sacramenti Ordinis tum nondum baptizati tum etiam feminae.
- 30 Quilibet masculus capax est eiusdem Sacramenti, infanti tamen, multi que alij non potest licite conferri.
- 31 Notanda de eodem infante, de impcd. menco Ecclesiastico, & de intentione necessaria.
- 32 Requisita ad Sacramentum hoc non tantum valide sed etiam licite suscipiendum.
- 33 De scientia requisita.
- 34 De titulo requisito.
- 35 De scrutinio seu examine praemittendo ordinationi.

Notan

REGINA
DE
PRAS
FORJ
E. V.

NOTANDUM est primo, sic incapaces esse Ordinum, ut nihil fiat si ordinentur, tum eos qui baptismalem characterem non habent, ex cap. 1. & ult. de Presby, non baptiz. tum feminas, cum Christus, neque in vltima eena dum potestatem consecrandi tradidit, neq; post reuerentiam, dum potestatem absoluedi a peccatis contulit, vllam feminam, ne quidem matrem suam sanctissimam & omnium dignissimam ordinari, sed solum viros, nempe Apostolos. Quo argumento vitur Pontifex in cap. Noua, De poeniten. & remiss. Alia rationes videri possunt apud Sorum in 4. distict. 25. quest. 1. art. 2.

Notandum est secundo, masculos omnes baptizatos etiam si rationis vsu careant, vt infantes & amentes, aut alium patiantur defectum, quo inepti sint ad ordines exercendos, vt caeci, manci, haeretici, & similes: si de facto ordinentur, factum tenere, imptimi verum characterem Ordinis. Quae est: *ste Greg. à Valen. tom. 4. disp. nona quest. 4. puncto 1. communis Theologorum sententia in 4. dist. 25. vno Durando excepto, aduersus quem Sotus loco cit. illam tuetur.*

Nobis sufficit, quod ex cap. vnico, De Clerico per saltum promotio, ille qui ante annos discretionis minores Ordines susceperat, sine eorum resumptione finatur promoti ad Diaconatum, inde enim sequitur, quod gloss. *ibidem verbo Discretionis*, notat: infra annos discretionis posse bene, hoc est, de facto Ordines recipi, licet conferri non debeant. Cuius rei ratio, in supplem. tertiae partis D. Thomae quest. 39. art. 2. haec redditur: quod ad sacramenta validitate non tunc solum requiratur vsus rationis in suscipiente, cum ipsum consistit in aliquo eiusdem suscipientis actu, vt sacramentum poenitentiae in contritione & confessione poenitentis; & matrimonium in consensu contrahentium: non autem in iis in quibus actus suscipientis non requiritur necessitate sacramenti: sed sufficit vt sit capax potestatis spiritualis, quae ad aliquos actus confertur, vt baptismus, ad suscipienda sacramenta; & Ordo, ad sacramenta administranda. Nec refert, quod carens vsu rationis non possit actus Ordinis exercere: quia actus sunt posteriores potestatis agendi: neque remoto posteriore, necesse est remoueri prius.

De Episcopali tamen Ordine, vt *ibidem additur*, peculiaritatis ratio est; quia dum quis per illum constituitur Episcopus, committitur ei populus, sique sponsus Ecclesiae, cuius cura nemini nisi consentienti credi potest. Quod Sotus annotans in citato. art. 2. ad 3. addit nihilominus, si quis ante rationis vsum consecraretur, tunc characterem Sacerdotalem extendi: *ad eum scilicet modum qui traditus est in praeced. cap. 1. nu. 5.* quantumuis ita ordinatus, non conceatur curam animarum habere, donec consenserit: sicut nec factus Subdiaconus ante vsum rationis censetur adstrictus voto castitatis annexo ei Ordini, donec in illud consenserit: prout idem quoque Sotus paulo superius annotat ex Palud. Et ratio est: quia votum natura sua requirit consensum liberum. Quamquam, vt idem addit, ob indecentiam, debet manere suspensus ab executione suscepti Ordinis, maxime si matrimonium ineat.

Notandum est tertio, iure canonico Ordinum incapaces esse eos, qui habent impedimentum aliquod Ecclesiasticum, quod dicitur irregularitas: de qua dicitur in sequenti tractatu. Cuiusmodi impedimenti inducendi potestatem a Christo relinqui in Ecclesia, expediuit ad huius bonum; non minus quam inducendi impedimenta matrimonii, de quibus in sequenti libro ex instituto.

Notandum est quarto, vt hoc sacramentum non modo valide, sed etiam licite recipiatur, multa requirere. Primo enim, sicut & alia sacramenta, requirit rectam fidem, debitamque intentionem. Vbi aduerte, ad validitatem sacramenti huius posse sufficere Ecclesiae intentionem: quando quidem interpretatiue, censetur eadem esse quoque suscipientis sacramentum, quando ipse per se non repugnat propria sua voluntate. Id quod post Sotum *ibidem* in responsione ad 2. argum. Durandi habet Greg. à Valen. in memorato puncto 1. consequens; est ex eo, quod ante tradidimus non habentem vsum rationis esse istius sacramenti capaxem.

Secundo requirit poenitentiam in eo qui sibi conscius est

peccati moralis. Quam oportet esse veram contritionem, aut certe bonam de talem existimari, id enim requirunt sacramenta ea quae viuorum dicuntur; de quorum istud est numero: ad eum peccatum mortale sit, scilicet & voluntarie illud in statu peccati mortalis recipere. Non praerequirat autem per se confessionem sacramentalem, sed solum prout illi adiungitur Eucharistiae sumptio.

Tertio cum susceptione baptismi, *necessaria de iure diuino*, requirit susceptionem Confirmationis necessariam de iure Ecclesiastico, ex Concilio Trid. sess. 23. De reform. cap. 4. sique fuerit Ordo superior, requirit susceptionem Ordinis inferioris, prout habitum est in praeced. cap. 4. nu. 19. in fine.

Quarto requirit morum probitatem, qua conscientiae testimonio non agnoscat se in peccato publico, aut in infamia publica, ac de reliquo proponat vitam emendationem. Nec item agnoscat se impeditum irregularitate, aut censura Ecclesiastica de qua agemus in sequenti libro. Vltimo, videri potest Nauar. in Enchir. cap. 23. nu. 698 & sequentibus, vbi omnia pertinentia ad tale genus impedimenti explicat secundum ius nouum Concilii Tridenti sess. 23. De reform. cap. 4. & sequentibus.

Quinto requirit scientiam: de qua notandum est, Concil. Triden. sess. 23. cap. 11. exigere, vt qui ad minores Ordines promouentur intelligant saltem linguam Latinam: & cap. 13. vt qui ad Subdiaconatum, & Diaconatum, sint literis & iis quae ad tales Ordines pertinent instructi: & cap. 14. vt qui ad Presbyteratum, sint idonei tam ad populum docendum ea quae scire omnibus necessarium est ad salutem, tum ad sacramenta administranda. Et demum in praecedenti sess. 22. cap. 2. vt promouendus ad Episcopatum scientiam habeat qua possit satisfacere necessitati muneris sibi iniungendi. Occurrit autem notandum hoc loco de impedimentis, quae plurima sunt Sacramenti Ordinis, non videri ad eorum omnium notitiam habendam, teneri promouendos ad minores Ordines, sed sufficere si eisdem Ordines accipiant a proprio Episcopo, non ab alio, nisi de ipsius licentia: neque subterfugiant examen, aut quid aliud fraudulenter faciant, per quod impedimentum, quo forte laborent, tegatur: neque simoniam committant pecuniam scilicet aut aliquid pecunia aestimabile dando pro sua ordinatione. Promouendos vero ad maiores Ordines teneri eam saltem notitiam habere, qua mortaliter certi sint se nullo talium impedimento se laborare. Cuius discriminis ratio reddi potest: tum quod Ecclesia, prout patet ex dictis, minorem in illis, quam in his requirat scientiam: tum quod priores illi susceptione ordinum, non acquirant statum immutabilem, sicut hi posteriores: sed permittantur ab eo resiliere, & ad laicalem redire: tum quod ministeria, ad quae illi ordinantur, non sint ita sacra, quae laicis, perinde ac ab ipsis, possint exerceri: non autem ea ad quae ordinantur reliqui.

Tum demum, quod illi sua promotione, non acquirant nouam obligationem vltra eam quae est simplicium Clericorum: hi vero acquirant, tum gerendi nec deponendi pro arbitrio, habitum & tonsuram Clericalem: de qua agemus in sequenti tract. 3. cap. 2. tum recitandi horas canonicas, de qua *ibid.* cap. quarto dicitur, tum seruandi castitatem nec vnquam ducendi uxorem: de qua habentur Ecclesiae decreta in cap. Diaconus, & in cap. Presbyteris dist. 27. & in cap. Nullu, dist. 28. & in cap. 1. & in cap. Si quis eorum, & in cap. Erubescant, & in cap. Placuit dist. 32. & in cap. Cum in praeterito, & in cap. Cu in quorumda, dist. 84. Item in cap. 1. & 2. Qui Clerici vel vouentes, & in cap. vnico, De voto in 6.

Sexto requirit titulum, hoc nomine, quod ex institutione Concil. Trid. sess. 21. De reform. cap. 2. ad maiores, seu sacros Ordines nullus Clericus secularis, quantumuis alias idoneus sit moribus, scientia, & aetate, promoueri debeat, nisi prius legitime constet eum pacifice possidere beneficium ecclesiasticum, quod sibi honeste ad victum sufficiat. Atque si non habeat beneficium, sed matrimonium, etiam si sufficiens, aut pensionem, non ideo ordinari potest, nisi Episcopus iudicauerit ipsum assumendum, pro necessitate & commoditate Ecclesiarum suarum, ex eodem Concilio *ibidem*. Vbi & additur non posse beneficium resignari, aut patrimonium alienari, aut pensionem extinguere; ad cuius titulum facta est promotio; donec is aliunde habeat vnde

33.

34.

AL
S

non tamen contra suum votum peccare, ex Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 47. Et ratio est, quia talis non vult castitatem, sed tantummodo vitam statum cuius susceptioni (nobilitatem soli proposito suscipiendi) annexa est castitas ex accidenti, non ut quid ei essentiale. Unde si is qui illo modo vult, contrahit matrimonium ante adimplerionem voti sui peccat quidem impletionem ipsum reddendo sibi impossibilem; sed validum est matrimonium. De obligationibus recitandi horas canonicas & g. standi habitum & tonsuram clericalem ac aliis quæ incumbunt initiatis maioribus Ordinibus; dicitur in sequenti tractatu tertio, titulo primo.

Quod vero initiati minoribus Ordinibus ad recitationem horarum canonicarum non teneantur; sed nec aliarum precum, nisi ex decencia: Leonardus Lessius libro 2. De iust. & iure cap. 37. num. 46. ex eo confirmat quod neque iure communi, neque consuetudine vniuersali Ecclesie ad aliquas obligentur: neque quod Ecclesia vniuersalis relinquit liberum, Episcopus possit in sua Ecclesia facere præceptum perpetuum, nisi in ea subsit peculiaris faciendi ratio, quæ vix esse potest in re proposita. Et certe si non solum Papa, sed etiam Episcopi possent onera perpetua imponere, subditi nimium grauarentur, valdeque deficeretur ab vniuersitate: cuius obseruatio (præsertim in iis quæ pertinent ad sacramenta) facit ad vniuersalis Ecclesie decus & vniouem. Secus esset vero, vt iam addit, si Episcopus præcipere bis aut ter aliquas precas recitare, vt septem psalmos aut horas beatæ Virginis: quia id non censeretur onus graue, vel notabilis recessus ab vniuersali consuetudine: vt nec si ex causa præcipere in sua diocesi ieiunare bis, ter, &c. Eandem doctrinam post Medinam in Cod. De oratione, q. 7. in fine & Sotum lib. 10. De iust. & iure quæst. 5. art. 3. non longe ab initio, sequitur Suarez, De religione tract. 4. lib. 4. cap. 16. in fine. Sed potest in contrarium obici quod cum tales ad iuncti sint cultui diuino, & gaudeant priuilegio clericali teneantur iure naturali aliquod amplius orare quam laici. Ad quod Sotus respondet teneri solum ex honestate, prout prudenter arbitrati fuerint ad naturalem rationem quidem dicere decens esse, vt quid amplius recitent, non præscribere tamen tanquam obligatorium, atque seruandum sub peccato.

rum, & alterum laicorum, illudque diuino officio mancipari: per hoc scilicet Ordinis sacramentum tanquam institutum ad propagandum in Ecclesia Christiana statum clericalem. Sic dictum à Græco nomine κληρικός (quod sortem vel hereditatem significat) quia est eorum qui ad sortem vel hereditatem Domini Iesu spectant: siue vt habetur ex cap. Clericus, eadem quæst. quia pars sunt Domini Iesu, vel partem habent Dominum Iesum: vt pote qui diuino cultui consecrati procurandam ad eundem cultum spectantium sacrarum rerum, sollicitudinem susceperunt. De qua re aduersus sectarios nostri temporis disserentem qui vult videre poterit Bellarminum in tomo 1. Controversiarum, contro. 5. lib. primo. Pro ratione autem iudicandi de peccatis nobis proposita, instituetur de ea tertius sequens tractatus. Quod vero de ipso clericali statu hic occurrit considerandum, varietas membrorum, quæ in eodem statu velut corpore quodam cernitur cum disparibus gradibus dignitatis, & iurisdictionis. In Ecclesia enim, quæ terribilis est vt castrorum acies ordinata: Summus Pontifex, quemad. habet Bellarm. in præfatione eiusdem libri primi, tanquam Christi, primi, Summiq. Imperatoris vicarius, supremus est: vt pote in D. Petro. cuius successor est, cum summi potestate, & imperio præpositus eidem Ecclesie, tanquam Christi castris in terris, vt eam duceret: eundem Christum nobis representans, quamdiu nondum sumus digni ipsum reuelata facie videre.

Sub Summo Pontifice autem sunt Episcopi tanquam Tribuni militares, qui imperant quidem, non tamen totis castris: sed agmini quisque suo. Sunt etiam sub Episcopis dignitate inferiores ipsis, sed præminentes aliis, qui tanquam centuriones quidam, singulis cohortibus præstant. Sunt demum ceteri tanquam administri diuersa obeuntes, munera: ad instar eorum qui in temporali militia diuersa obeunt munia in gratiam, siue Imperatoris, siue Militum. Sic igitur in Ecclesia militante sunt post Papam proxime Clerici constituti in Episcopali dignitate. Deinde Clerici dignitate inferiores Episcopo, & demum ceteri: quorum nonnulli curam habent animarum vt Parochi, & alii non habent: vt qui carent beneficio ecclesiastico, vel habent tantummodo simplex. De omnibus copiose differit Azor in tomo 2. moral. institut. lib. 3. cap. 34. & 5. quem sciendi cupidus legere poterit: pauca tantum attingemus vt sufficientia ad nostrum institutum.

CAPVT VIII.

De coagmentatione status Clericalis ex initiatis Sacramento Ordinis.

SUMMARIUM.

- 40 Status Clericalis, & gradus: illius.
- 41 Quatuor gradus Episcopatus.
- 42 De Patriarchatu, & Primatu.
- 43 De Archiepiscopatu, & Episcopatu.
- 44 Quæ Episcopalem dignitatem habenti incumbant ex officio.
- 45 Ea quæ illi incumbunt iure nouo Concilii Tridentini.
- 46 Peccata quibus potest quis ratione Episcopalis dignitatis obnoxius esse, ante suam consecrationem.
- 47 Dignitates infra Episcopalem, & primo abbatia, & prioratus.
- 48 Decanatus, & Præpositura.
- 49 Archidiaconatus, & Archipresbyteratus.
- 50 Reliqua eiusdem generis dignitates.
- 51 Parochus quis & quæ iura parochia, obligatioque illius, suscipiendi sacerdotium.
- 52 Vicarius perpetuus ponitur in numero Parochorum.
- 53 De Vicario temporali quedam.
- 54 Peccatorum in quibus Parochus obnoxius est, reuocatio ad quatuor capitula.
- 55 De Canonicis.
- 56 De habitibus portiones, capellaniis, & prestimonis.
- 57 De Commendatariis.
- 58 De Coadiutoribus.
- 59 De Hospitalariis.

De eisdem generis Christianorum habetur ex D. Hieronymo in cap. Duo sunt, 12. quæst. 1. vnum Clerico-

De Clericis constitutis in Episcopali dignitate.

SECTIO I.

Quoad hos nonnulla obseruare oportet. Primum est, Episcopatus quatuor distingui gradus in cap. Cleros, distinct. 21. Patriarchatum, Primatum, Archiepiscopatum, & Episcopatum simplicem: Supra quos omnes Papatus dignitatis gradum obtinet supremum: qui inde in cap. Nemo 9. qu. 3. dicitur Prima sedes: & vt ibidem habetur, ac in sequenti cap. Cuncta per mundum, vniuersos iudicat, & à nemine iudicatur. Et ratio est, quod Papa ei præsidens, D. Petri successor, non puri hominis, sed veri Dei vice fungatur: ex cap. Quanto, De translatione Episcopi. Videri potest Azor in seq. lib. 4. à cap. 4. & in libro 5. per aliquot capita, & Bellarminus in tomo 1. controversiarum: in quo late persequitur quæ ad Papam in Ecclesia auctoritatem pertinent.

Secundum est, cum Papa coniungi Cardinales; quia censentur esse pars corporis eius, quemad. habet Panormit. ad cap. 2. num. 3. De Clericis non residentibus, propterea quod cum eo iudicant totum orbem, prout idem addit, ex cap. Per venerabilem, Qui filii sint legitimi atque sint ei, vt vulgo loquuntur, à latere tanquam Senatores: siquidem Ecclesia quoque suam habet Senatum, ex cap. Ecclesia, 16. quæst. prima. Illi ergo, pars corporis Papæ eadem ratione dicuntur, quia ii qui sunt Principi à consiliis dicuntur pars corporis eius in lege Quisquis, Cod. Ad legem Iuliam maiestatis. Quæ de Cardinalibus ipsis Azor in eodem libro quarto cap. 1. 2. & 3. & quæ de legatis Apostolicis ac ceteris officialibus Sedis Apostolicæ in seq. lib. 5. à cap. 27. habet, relinquere possumus ei, qui vult, videnda apud ipsum.

Tertium est, primam post Papatum dignitatem esse Patriarcha-

AL
S

triarchatum, prout colligitur tam ex cap. Omnes, cum sequentibus, dist. 22. & ex cap. 1. 2. & 3. dist. 99. tum clarius ex cap. Antiqua, De privilegiis. Vbi numerantur quatuor Patriarchales sedes post Romanam: quarum dignior ceteris esse Constantinopolitana, & post eam Alexandrina, dehinc tertia Antiochena, & postrema Ierosolimitana. Vbi aduerte obiter Patriarchas quidem censerit ceteris Episcopis maiores: nihil tamen iuris habere præ illis, nisi quantum sacri canonis concedunt, vel præca illis consuetudo contulit ab antiquo, quemad. dicitur in cap. Duo. De officio Ordinarii. Patriarchatui autem Primatum proximum esse dignitate, ex eo intelligitur; quod Primates in prouinciis, & regnis habeant iurisdictionem super Archiepiscopos, & sint loco Patriarcharum ex cap. 1. & 2. dist. 99. De qua re verba hæc habet Gratianus initio eiusdem distinctionis. Primates & Patriarchæ diuersorum sunt nominum, sed eiusdem officij. Ab Archiepiscopis autem quoties necesse fuerit, Episcopos ad Primates appellant, sed à Primatibus Archiepiscopos appellare non licet. Deben ergo obedientiam Primatibus Archiepiscopis, in omnibus quæ sibi ab eis iuste fuerint imperata. Hæc ille

43.

Post Primatē dignitate Archiepiscopū succedere proxime, nomen ipsum indicat. Ex eo enim Archiepiscopus dicitur, quod instar principis præsit Episcopis suffraganeis suis: quos ei subditos esse aperte constat ex causa 9. quæsti 3. cap. 1. 2. & 3. Qui etiam Metropolitanus ex eo dicitur, quod in primatibus prouinciæ ciuitate sedeat. Qualem eligendam esse Archiepiscopi sedem, habetur ex cap. 1. 2. & 3. dist. 80. Ex quibus relinquatur, postremam dignitatem inter maiores, esse Episcopatu: cui iure cōmuni, ceteros minores subiici, habetur ex cap. Abbates, & cap. Abbatibus, 18. quæsti. 2. Illius vero initium in cap. Olim, dist. 95. fuisse traditur, quod cum olim Presbyteri baptizantes, eos quos baptizassent dicebant suos: & inter baptizatos oriretur schisma, vno dicente, Ego sum Pauli, alio vero, Ego sum Cephæ, & alio: Ego sum Apollos: placuit Apostolis ad tollendum eiusmodi schisma, vnum ex Presbyteris præficere ceteris, & caput dicere: eis constituere: cuius curæ, ac sollicitudini, omnes basilica, omnia monasteria, omniaque alia Ecclesiastica commissa essent: sicut esse iure cōmuni habetur ex cap. Regenda, 10. quæsti. 1. & ex cap. Omnes basilica, 16. quæsti. 7. & ex aliis ibidem à glossa notatis.

Quæ de iuribus, potestate, auctoritate, tum simplicium Episcoporum, tum aliorum, ipso superiorum tradit Azor in citato libro tertio cap. 31. & quinque sequentibus relinquemus apud ipsum videnda. Contenti enim esse possumus ad vitandum prolixitatis fastidium attingere ea ex quibus maxime iudicium de peccatis pender: qualia sunt, quæ ex officio incumbunt Clericis constitutis in Episcopali dignitate.

De iis quæ ex officio incumbunt Clericis constitutis in Episcopali dignitate.

SECTIO II.

44.

Multa huius generis esse, constat ex iure canonico apud Gratianum in prima parte Decreti à dist. 25. vsque ad finem, & in 2. par. causa 7. & tribus sequentibus. Item in Decretalibus & Clement. atque Extrauag. tit. De officio ord. Octo autem vel nouem præcipua indicet D. Paulus in prioria Timoth. cap. 3. inquit. Oportet Episcopum irreprehensibilem esse, vniuersoq; virum, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, Doctorem, non violentum, non percussorem, sed modestum, non litigiosum, non cupidum.

Primum igitur quod ex officio incumbit Episcopo, ratione cuius debet esse irreprehensibilis, est studiosum esse Christianæ perfectionis, ac cōtemptus rerum mundanarū & pomparum, mortificationisque omnium humanorum affectuum. Ipse enim ex iis est, de quibus dictum est à Domino Matth. 5. Vos estis sal terræ: quod si sal euāuerit in quo salietur? Ad nihilum valet ultra, nisi ut mittatur foras & conculetur ab hominibus, Vos estis lux mundi, &c.]

Secundum est, suam Ecclesiam amare, non secus, ac sponsus solet suam vnicam sponsam, non transferendo in aliam

suam affectum. Ideo enim datur ei in consecratione sua anulus in signum, quod cum in sponsam acceperit suam Ecclesiam, aliam querere, & optare non debet: quandoquidem id non casti sponsi, sed potius adulteri est.

Tertium est, formam fieri gregis: ex animo, iuxta diuini Petri præscriptum in epist. 1. cap. 5. vers. 3. quo nomine sobrius debet esse, moderata scilicet mensa, & suppellectile, moderatoque vestitu contentus, cuncta contemnens, quæ ad mundanarū pompam, fastumque pertinere videntur: stude enim debet non minus vitæ exemplo, quam salutari doctrina populum sibi commissum transferre ab amore sæculi, ad amorem Dei, tanquam à via perditionis ad viam salutis. Sic enim Dominus Ioan. 10. de bono Pastore ait: quod cum proprias oves miserit, ante eas vadit, & oves illum sequuntur quia sciunt vocem eius.

Quartum est, regere Ecclesiam De quam acquisiuit sanguine suo Act. 20. vers. 28. ratione cuius, prudens esse debet, vt discretus, prudenterque zelum diuini honoris temperet compassione humanæ infirmitatis, omnibus omnia factus, vt omnes saluos faciat: sicut de se testatur D. Paulus in prioria ad Corinth. cap. 9. Videri potest D. Bernardus in serm. 2. de tempore resurrectionis: vbi trium illorum Regum Dei inquam, corp. & spiritus proximi, & diuinitatis, coniunctione necessaria Superiori in spirituali regimine suorum subditorum, præclare differt.

Quintum est, studere discretioni populi, iuxta illud posterioris ad Corinth. cap. 2. Christi bonus odor sumus Deo & iis qui salui fiunt, & iis qui pereunt. Ratione cuius bene compositus, beneque ordinatus esse debet interius, & exterius: in verbis, in actibus, in incessu, in quiete atque in omni conuersatione. Debet item pudicus esse, cum nihil sit, quod ipsius auctoritati, & doctrinæ tam detrahât apud populum, quam vita impudica.

Sextum est, hospitalem esse seu in domo sua excipere hospitio: non tantum familiares, sed etiam peregrinos, & aduenas atque pauperes.

Septimum est, administrare verbum Dei, vnde Doctor esse debet, amplectens, vt habet idem Apostolus ad Titum 1. eum qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem, vt potens sit exhortari in doctrina sana, & eos, qui contradicunt arguere.]

Octauum est, imbecilles fouere, tanquam si nutrix foueat filios suos, secundum in prioria ad Thessal. cap. 2. & præoccupatos in aliquo delicto instruere in spiritu lenitatis, ad Galatas, cap. 6. vnde non violentus & percussor, sed modestus esse debet verbis vtens quibus potius ad amorem, quam ad confusionem, vel iram, aut indignationem moueat.

Nonum est, commissum sibi populum, tanquam Christi gregem pascere: illius tum spiritualibus, tum etiam temporalibus necessitatibus, paterna cura subueniendo. In quam curam, tum ardenti amore Christi debet incumbere, vt ne vitam quidem exponere dubitet (iuxta illud Domini Ioan. 10. Bonus pastor animam suam pro ouibus suis) in exequendo diligenter boni pastoris munere, fructuosissimo, iuxta illud D. Petri in epist. 1. cap. 5. Cum apparuerit Princeps pastorum, percipietis immarecessibilem gloriæ coronam: sicut ex aduerso perniciosa est negligentia pastori pascendi seipsum non gregem, iuxta ea quæ habentur c. 34. Ezechielis de tali genere hominum.

Requirat adhuc idem pascendi officium vt Episcopus non sit litigiosus, nec cupidus (intellige turpis lucri, ex c. 1. epist. ad Titum) nec item superbus sit, nec iracundus, quod proprium est non pastoris, sed furis, qui venit vt perdat, & mactet, iuxta Domini sententiam Ioan. 10.]

His consentanea sunt quæ Concilium Trident. statuit: primo quidem in sess. 23. cap. 1. De reform. vt Episcopus in suo Episcopatu resideat sub poena peccati mortalis, amissionis fructuum beneficii. Nam nequeunt præstare quæ debent illi qui gregi suo non intugilant, neque assistunt, sed mercenariorum more pro arbitrio illum deserunt. Secundo vero in ead. sess. cap. 3. vt Ordines subditis suis conferat per semetipsum, neque impeditus, ad alium mittat ordinandos, nisi bene examinatos & probatos: quod est vnicuique providere, vt tantum promoueantur si qui inuenti fuerint digni.

digni, secundum ea, quæ ibidem in sequentibus capitulis præferuntur. Cæterum ut Ordines conferre, sic & alia, quæ Episcopalis Ordinis sunt, Episcopus præstare tenetur; vt confirmare, consecrare chrisma, templa, & altaria. Tertio, in sess. 7. cap. 1. & sess. 24. cap. 12. iuxta cap. Cum in cunctis; De elect. vt beneficia conferat tantum dignis. Immo sit sint beneficia curata, vt dignioribus, dignis relictis minus conferat sub pœna peccati mortalis, ex eadem sess. 24. capite 1. Quarto, in sequenti cap. quarto, & in præcedentis sessionis quinta cap. secundo, vt Concionetur per seipsum, aut legitime impeditus, per alium idoneum Quinto, ex ead. sess. 24. cap. 3. De reform. vt visitet totâ suam diocesim singulis annis, vel ad summum in biennio, Modus autem visitandi ibidem exponitur. Sexto in sess. 24. cap. 2. vt Episcopus annis singulis celebret diocesanam synodum: Archiepiscopus vero Prouincialem synodum tertio quoque anno. Septimo, in sess. 6. cap. 3. vt prudenter & diligenter intendat ad corrigendum excessus subditorum. Vbi etiam sit ei potestas Religiosos, quantumcumque priuilegiatos, extra monasteria degentes corrigendi, ac puniendi sicut Clericos sæculares. Octauo, in sess. 25. cap. 3. De reform. vt sobrie, magnaue circumspectioe, nec sine graui causa, seruatque iuris forma, vtatur sibi tradita potestate excommunicandi: cum experientia doceat, si temere, & leuibus de causis excommunicationis gladius exeratur, magis contemnatur, quem formidetur: & perniciem potius adferat quam salutem. Nono, in ead. sess. cap. 1. vt factis ipsis, ac vitæ actionibus (quod est veluti perpetuum quoddam prædicandi genus) se muneri suo conformem ostendat, sicque mores suos omnes componat, vt reliqui ab eo frugalitatis, modestiæ, continentiæ, & humilitatis exempla petere possint. Decimo, in eadem vtam sess. cap. 2. vt publicet Concilium ipsum Trident. Id quod eidem etiam Pius quartus in bulla approbationis eiusdem Concilij, præcipit in virtute sanctæ obedientiæ. Quæ eadem obligatio est publicandi bullas Papæ, in quibus quoque earum publicatio præcipitur in virtute sanctæ obedientiæ. Vndecimo, in sess. 23. cap. 1. vt pauperum, ac cæterarum miserabilium personarum paternam curam gerat. De obligatione quam is habet faciendi elemosynam ex redditibus Ecclesiasticis quos perceperit vltra necessarios ad honestam suam sustentationem iudicandum est secundum ea, quæ traduntur in sequenti tract. 3. tit. 1. cap. 7. De beneficiariorum obligatione expendendi fructus suorum beneficiorum in bonos vius. Duodecimo, Debet curare vt testamenta mandentur executioni ex Clemet. Quia cõtingit, De religiosis domib. & Concil. Trident. sess. 22. cap. 8. De reformatione. Videndus est Syluester in verbo Testamentum 2. quæst. octaua: & addendum quod ex eadem Clemet. aliis citatis habet Coar. ad cap. Cum tua, De testam. num. 7. & post eum Lud. Molina De iust. & iure tomo 1. tract. 2. disput. 249. dabo 2. id quod voluntate testatoris relictum est in vnum vsum, non posse conuerti ad alium autoritate Episcopi etiam interueniente consensu executorum.

Cæterum in prædictorum officiorum omissione peccatum mortale ordinarie committi, inde intelligitur, quod ordinarie ea conuictam habeat aut notabilem Dei irrecuerentiam, aut notabile proximi detrimentum, vel scandalum. Ob quorum etiam periculum, is qui Episcopatum indignus admittit, tenetur sub mortali illum relinquere, nisi se dignum reddat, ex cap. Nisi, De renunciatione.

Atque istiusmodi quidem peccatorum generi obnoxius est Episcopus post suam consecrationem. Ante eam vero potest quinque modis peccare. Primo quidem, appetendo Episcopatum propter commoda huius vitæ, quod est peccatum mortale, etiam si quis non sentiat se indignum: quando adeo ipsum Episcopatum desiderat propter bona temporalia, vt præferat ea saluti animarum: siue vt non curet probabile periculum negligenter in tali officio versandi in animarum detrimentum: mortaliter enim peccat per tradita à Caiet. 2. 2. quæst. 185. art. 1. & à Soto in 10. De iust. & iure quæst. 2. art. 1. in explicatione primæ dubitationis. Ratio vero est, quod agat contra charitatem, cuius ordinem peruertit: eo, quod proprium temporale bonum præponat bono spiritali proximi, peru. resque id quod institutum

est tanquam medium ad finem, iuxta illud tritum. Propter officium datur beneficium, eidem fini præferat: & infideliter, & in notabile detrimentum eorum quorum curam gerit, munus susceptum exequatur. Quod si quis non dubitet se Episcopatum indignum, nec villo modo velit suo officio propter temporalia deesse, neque hæc constituat illius finem, sed solum sit animo ita affectus, vt si temporalia commoda desissent, nihil de Episcopatu curaret: non peccat plusquam venialiter ex Caiet. & Soto ibidem, & Nauar. in Eschirid. cap. 23. num. 15. Ratio esse potest, quod talis peccet solum in ordinatione quadam appetitu temporalium; spectante ad auaritiam, quæ venialis est suo genere, quando non includit damnum proximi, quemadmodum habet Nauar. in eodem cap. 23. num. 70. Appetere autem Episcopatum principaliter, ob eius officium ad salutem animarum institutum, etiam si mortale non sit: tamen ex Caiet. & Sot. ibidem, vt plurimum est peccatum veniale: quia præsumptio quædam esse videtur, si quis se existimet dignum Episcopi officio, quod est altissimum, atque adeo (vt habet Concilium Trident. n. sess. 6. cap. 1.) Angelicis humeris formidandum. Veruntamen iuxta cap. In scripturis, 8. quæst. prima, excusatur talis appetitio quando necessitas Ecclesiæ eâ exigat: sicut censetur in terris vbi hæresis, vel ignorantia, vel morum deprauatio viget: vel quando magnus animarum zelus ad eam impellit: eo modo quo in verbo Episcopus, quæst. 3. concl. 2. tradit Syluester. nempe non vt prælit quis, sed vt proficit.

Secundo modo ante consecrationem peccare, & vt plurimum mortaliter, saltem propter scandalum, potest quis procurando Episcopatum. Hinc enim id damnatur in cap. Miramur dist. 61. & in cap. fin. 1. quæst. 6. & in cap. Per nostras, De iure patronatus. Attamen si tanquam dignus non immerito habitus, eligatur: suæ electioni consentiendo non peccat, ex Panorm. ad citatum cap. Per nostras. Immo nec procurando, si id necessitas Ecclesiæ requirat: vt si eligeretur alioqui omnino indignus, ex Caiet. 2. 2. quæst. 100. art. 5.

Tertio modo ante consecrationem potest quis recipiendo Episcopatum peccare; & quidem mortaliter, si per vim, fraudem, subreptionem, & simoniam recipiat, aut cum sciat se eo indignum, vt pote carens qualitatibus quæ in Concilio Trident. sess. 22. cap. 2. De reform. tanguntur, & ad tria præcipua capita referuntur: nempe ad ætatis maturitatem, literarum scientiam, morum probitatem. De quibus dicemus in sequenti tract. 3. cap. 12.

Quarto potest quis peccare (nisi sit omnino indignus) recusando Episcopatum in duobus casibus. De quibus post D. Th. 2. 2. quæst. 185. art. 2. Syluester in verbo Episcopus quæst. 3. sub finem. Prior est cum à Superiore præcipitur illi sub mortali, suscipere Episcopatum, & omnino recusat. Posterior est, quando manifesta datur Ecclesiæ necessitas, eique Episcopatus offertur, etiam si non præcipiatur admittere. Neque talis excusabitur, quantum cuique votum fecerit de non suscipiendo, vnquam Episcopatu, prout habebat ex D. Tho. ibidem in solutione tertij argumenti. Et ratio est, quod votum intelligi debeat saluo iure Superioris, & exceptis casibus in quibus foret irrationabile: iuxta habita ipsum in præced. lib. 18. cap. 21.

Quinto denique peccare potest, nimis differendo suam consecrationem: quandoquidem ex decreto Concilij Trident. sess. 23. cap. 2. De reform. eam differens vltra tres menses obligatur ad restitutionem omnium fructuum perceptorum, & differens vltra sex, iure ipso priuatur Episcopatu. An vero Episcopi, qui prius Religiosi fuerunt, teneantur perinde ac ante ad obseruantiam Religiosi instituti, D. Thomas tractans 2. 2. quæst. 185. art. vltimo, statuit talem debere seruare ea quæ spectant ad suam religionem, exceptis iis quæ non consistunt cum statu Episcopali, vt claustrum, silentium, & si quæ sint alia. Videri possunt id satis familiariter explicantes Gregorius à Valen. 2. 2. disput. 10.

quæst. 3. puncto 8. & Azor. in prima parte Moral. instit. lib. 12. cap. 7.

quæst. 4.

SECTIO III.

De Clericis habentibus dignitatem infra
Episcopalem.

47. Prima huius generis dignitas est Abbatia, quae inter praeturas ponitur in cap. 2. De iudiciis: Abbatum autem quaedam sunt differentia. Prima est, quod alij sint regulares: nempe qui monachorum collegiis praeficiuntur: alij vero sint seculares, qui toti collegio Canonice Ecclesiae collegiate praeficiuntur: nam alicubi tales praefecti vocantur Abbates: sicut & alicubi Priores, aut Rectores, vel Praepositi. Secunda differentia est: quod aliqui abbates videntur insignibus Pontificalibus, nempe mitra, & benedictione soleanni, alij in quaquam. Vtuntur vero qui habent ad id a Papa privilegium: iuxta c. Abbates, & c. Ut Apostolica, De privilegiis in Sexto. Tertia differentia est, quod alij sint exempti a iurisdictione Episcopi, non item alij sed Episcopo subiacentur.

Secunda dignitas est Prioratus: qui distinguitur, sicut abbatia, in saecularem, & regularem: Nam saecularis dicitur, qui possideri solet per Clericum saecularem, & regularis qui possideri solet per aliquam personam quae professus est religionis regulam. Vbi aduertit, prioratum regularem dici conventuale, quando Praepositus per seipsum praestitit conventui, nec vicariam alterius curam gerit. De quo in Clement. 1. §. Ceterum, De statu Monachorum. Dicitur vero claustralem, cum is praestitit, vices agit alterius in claustro. Illius mentio est in cap. Cum ad monasterium, De statu monachorum §. penult. Verum hoc posteriore modo dictus, non numeratur inter dignitates Ecclesiasticas.

48. Tertia & quarta dignitas, est decanatus, & praepositura. Dicitur autem Decanus, persona quae ceteris honoratior est in toto capitulo Canonice. De quo cum non habeatur titulus in iure Canonico, sicut de plerisque aliis dignitatibus, officium ipsius & autoritas ex consuetudine aut privilegio pendere videtur. Quamquam illius mentio fit in cap. Dilatus 3. De praebendis, in cap. Constitutus in praesentia, De appellationibus, & in cap. Dilatus De sententia excommunicationis in Sexto. Notatum est vero in omnibus fere Ecclesiis Galliae consuetudinem obtinere, ut Decanus habeat iurisdictionem in Capitulo, seu collegio Canonice, illique praesit. In Ecclesiis vero Germaniae non Decanus, sed Praepositus, caput sit collegij Canonice: quod Rota attingit decisione 431. in nouis De publici acceptione praepositurae, textus habetur in cap. Quamuis De verborum signific. vbi dicitur, Praepositus quidem generaliter vocari omnes qui praesunt, sed vltimum obtinuisse eos vocari Praepositos, qui quandam prioratus super alios curam gerunt. Quae vltima significare videntur praeposituram esse dignitatem in Ecclesiis secularizatis: itaut ex Priore conventuali, factus fuerit Praepositus in capitulo, & choro.

49. Quinta dignitas est Archidiaconatus. Dicitur est autem Archidiaconus, id est, princeps ministrorum: ex eo, quod inter Diaconos seu ministros Episcopi (quorum obsequio in executione sui muneris utebatur, ne presbyteri quibus incumberebat cura ministrandi plebibus sacramenta, ab ea distraherentur) maximam omnium iurisdictionem ab Episcopo ipso habere: tanquam vicarius ipsius in omnibus: & ad quem omnis cura in Clerico pertineret: ex cap. 6. De officio Archidiaconi: itaut presbyter Archidiacono superior sit quidem Ordine & consecratione: non tamen iurisdictione: quam in omnes de Clero, atque adeo in presbyteros ille exercere potest. Vnde & Archipresbyteri subiecti illi esse dicuntur in cap. Adhuc §. Archipresbyteri, titulo memorato, & in cap. 1. De officio Archipresbyteri.

Archidiaconus igitur est veluti oculus Episcopi, vicariam illius curam gerens per totam Diocesim: eiusque officium est ordinandos examinare, & Episcopo representare, ex cap. Ut nostrum De officio Archid. Cuius praesentationis modum vide in cap. vnico De scrutinio in Ordine faciendo. Item mittere in possessionem eos quibus fuerit ab Episcopo collatum beneficium, ex citato cap. Adhuc §. In quadam. Item singulis annis Ecclesias se iurisdictionis visitare;

& quae digna sunt correctione Episcopo remanere: atque alia quaedam ex eod. cap. Adhuc, & ex c. Perlectis, dist. 25. §. Archidiaconus. Ceterum quod iurisdictione, seu potestas Archidiaconi debeat regulari iuxta consuetudinem obseruatam in Ecclesia, in qua est Archidiaconus: itaut non possit quid amplius sibi sumere, quam per eam conceditur, habetur ex cap. finali De officio Archidiaconi.

Sexta dignitas est Archipresbyteratus. Dicitur sunt autem Archipresbyteri, quasi principes, & praecipui inter presbyteros: ad quos absente Episcopo delatum est a iure munus celebrandi Missarum solemniam, ac curandi ut ceteri presbyteri suum munus recte obirent. De qua re titulus habetur extra De officio Archipresbyteri, & textus in ante citato cap. Perlectis, §. Archipresbyter. Dupliciter vero generis Archipresbyter constitutus fuit: quidam urbanus, qui praesit omnibus presbyteris vrbis, in qua est sedes, seu Ecclesia Episcopalis: cuius officium proponitur in cap. Officium tit. memorato. Quidam vero plebanus, seu ruralis, qui non tantum vulgi imperiti curam gereret, sed etiam reliquorum presbyterorum: in pagis, caltris, ac villis, prout traditur in cap. finali eodem titulo.

Septima dignitas est Primicerij, sic dicti, quod in cera, siue tabula cerata, in qua psallentium Ordo in choro descriptus erat, primus esset. Hodie cantor vocatur, eiusque officium fuit praeside scholae cantorum: ut ipsius cura, & opera, Clerici ad cantum destinati, lectione sacrorum librorum, & optimis moribus instituerentur: & cuique quid legere, aut cantare deberet assignare, ex supra citato cap. Perlectis. §. Ad primicerium, & ex cap. vnico De officio primicerij.

Octava dignitas est Praeceptoris, & Succentoris. Vt enim Primicerius scholae cantorum, sic Praeceptor choro eorumdem canentium in Ecclesia praeficitur: ut choro in duas partes ad canendum alternatim diuina officia diuiso, ipse, cantum incipiat, antiphonasque inchoet. Qui vero ad ipsius absentis munus explendum constitutus erat, dictus est Succentor, & officium eius succentoria, in cap. Inter dilectos De excessibus Praelat.

Nona dignitas est Thesaurarij, qui idem in iure canonico appellatur tum Sacrista, tum De officio sacristae, tum custos, titulo De officio custodis. Ad eum pertinet sacrorum vasorum, reliquiarum, & vestium custodia, & quaedam alia ex memoratis titulis.

Decima dignitas est Cancellarij, ut appellatur in cap. Ut nostrum De officio Archidiaconi: siue scholastici, aut scholarchi, ut ideo vocari solet, quod officium ipsius fuerit curare, ut inferiores Clerici quod addidit, artes liberales discerent, & bene legere scirent. Hodie, sicut & Thesaurarius, dignitatis habet titulum, cum officio canendi horas canonicas in choro: celebrandique cetera diuina officia.

Praeter has sunt in Ecclesia Romana dignitates: de quibus videri potest Azor in tomo 2. Moral. Institut. libro 5. a cap. 27. ad finem.

SECTIO IV.

De habentibus Parochialem animarum
curam.

50. Quae curam habet animarum sine Ecclesiastica dignitate, dicitur Parochus, id est, a praebendo: eo quod sit Sacerdos ab Episcopo praefectus, ut plebi cibum diuini verbi, & sacramentorum, ad animas pascendas praebet in certa diocesis parte: quae ex ipso dicitur Parochia, & templum in quod plebs ipsa conuenit ad accipiendum verbi Dei, & sacramentorum pabulum, communiter, dicitur Ecclesia parochialis. Quamquam nomen ipsum parochiae interdum pro tota diocesi subiecta Episcopo sumitur, ut 92. c. 4. 5. & 6. atque c. finali De Parochiis. Adhuc idem ob eandem dicitur tum Curatus in Clementina Dudum, §. Verum De sepult. ex cura scilicet, ac onere administrandi sacramenta & proponendi verbum Dei populorum etiam Plebanus, in cap. Quod Dei timorem. De statu monachorum, & in cap. Super specula §. finali, Nec clerici, vel monachi: scilicet ex sollicitudine quam gerere debet plebs, certis limitibus (iuxta cap. Super eo, De Parochis) inclusae, quae ipsius potestati Ecclesiasticae subiecta est.

Vbi

Vbi nota primo, quod cum duplex sit Ecclesiastica potestas: vna in foro interiori ad absoluendum, & ligandum: altera in foro exteriori, spectans ad exteriori disciplinam, & gubernationem Ecclesiasticam; hanc inueniri quidem in iis, qui dignitatem habent cum cura animarum: non tamen in Parochis, in quibus est sola prior; iure ordinario.

Nota secundo, iura Parochiae hae numerari: primo, vt in ea populus baptismum suscipiat; secundo, vt Eucharistiam in Paschate, & poenitentiam semel in anno, ac Extremam vntionem suo tempore. Tertio, benedictionem nuptiarum. Quarto, sepulturam. Quinto, vt populus, in ea diebus festis Missam audiat: etsi possit quis (dummodo absit contemptus) audire in alia parochia, iuxta cap. 2. De Parochiis, iuncta glossa finali. Sexto, vt decimas in ea soluat. Septimo, vt item primitias & alias oblationes ibidem offerat. De quibus videntur si sunt Syluester, Tabiena, & ceteri Summularij in verbo Parochia.

Nota tertio, quamuis ad Parochiale beneficium non requiratur vt is cui cofertur iam sit iniciatus aliquo sacro Ordine, ex Syluestro. Beneficium 3. q. 3. in fine: is tamen debet intra annum Sacerdos fieri, ex cap. Licet canon, De electione in 6. Quia de se dicitur in sequenti tractatu tertio, num. 311. Aduert. vero consequens esse ex hoc notabili, vt praedictus promoueri possit: intra annum, non seruat interlitio constituto in Concilio Trident. sess. 23. cap. 11. De reform. Quod idem iudicandum est ist deis, qui obtinent beneficia quibus annexa sunt onera dicendi Missam, aut cantandi Epistolam, vel Euangelium. Namque ius a talibus quoque exigat vt intra annua suscipiant Ordinem requisitum ad illa ipsa onera obeunda: qui quidem alioqui ipso iure priuentur voce in Capitulo, & priuandis sint dimidia parte distributionum. Textus est expressus in Clementina, Vt ij qui De zate, & qualitate: cuius statutum Concil. Trident. in nouat in sess. 22. cap. 4. De reform. Atque si moniti vt promoueantur, ipsi recusent, priuandi sunt beneficio, iuxta cap. cum in cunctis §. Inferiora. De electione. Id quod procedit, etiam quando beneficium habet aliquem Ordinem annexum ex fundatione, statuto Episcopi, vel voluntate fundatoris vel ex consuetudine. De qua re Tabiena in verbo, Beneficium 3. nu. 23.

Nota quarto in numero Parochorum poni Vicarium perpetuum: qui autoritate Episcopi canonice institutus, ius habet certam portionem ex beneficio accipiendi, nec potest ab officio amoueri, nisi eadem autoritate Episcopi, ac iussu de causis: ex cap. Ad hoc, De officio Vicarij: & ex cap. vnico, De capitulis monachorum in sexto. Ceterum constitui solet Vicarij perpetui, ad populi curam habendam autoritate Episcopi, quoties beneficium curatum vnitur alteri Ecclesiae, vel Capitulo, vel Episcopatu, vel Academia, vel fabricae Ecclesiarum, vel monasterio regularium, vel alicui dignitati Ecclesiasticae, vel collegio, vel hospitali, vel seminario, vel alicui altari loco pio, vel mensae Episcopi, aut alterius Praelati. Atque vicario perpetuo constituto in Parochiali beneficio, ille qui id ipsum habet sibi vnitum, liberatur ab onere seruiendi per seipsum in eodem: quia tota ea cura, & onus transfertur in Vicarium ipsum perpetuum, qui ad id constituitur: & ideo assignatur illi ex beneficio vnito portio sufficiens ad vitam, iuxta cap. Extirpanda §. penult. De praebendis, & cap. i. eod. tit. in 6.

Iam quod vicaria perpetua habeatur in numero beneficiorum, patet ex eo, quod autoritate Episcopi detur in titulum perpetuum: & id Clerico tantum; assignata ipsi certa portione ob ministerium Ecclesiasticum. Licetque alius sit principalior, titulum habens beneficij Parochialis: tamen eodem Vicario incumbit totum onus, cura, & administratio talis beneficij. Indeque est, quod perinde ac Parochus, nequeat simul habere aliam vicariam perpetuam, aut aliud curatum beneficium: quodque debeat esse 25. annorum, & ad sacerdotium intra annum promoueri, ex Clemen. vnica, De officio Vicarij.

De temporalibus Vicariis, qui ad vices Parochi gerendas constituantur: u. n. ad tempus, & ideo non sunt beneficiarij, videri possunt Syluester, & reliqui Summularij in verbo,

Vicariis. Et inter caetera, pro communi praxi, notari duo casus praecipui, in quibus Vicarius temporalis constitui solet. Prior est, quando quis duas Ecclesias aequae principaliter Parochiales vnitas habet ex dispensatione legitima: tunc enim vnus & idem est rector vtriusque: & ideo non tenetur vicarium perpetuum in alterutra praeficere: sed vicarium ad tempus, quando ipse non potest, aut non vult seruire per seipsum; argumento cap. Et temporis, 16. quaeft. 1. quod glossa ad cap. 1. Ne sede vacante, verbo vniendo, in fine vsurpat in eandem sententiam. Posterior casus est, in quo vicarius temporalis constituitur ratione peregrinationis, studij vel alterius occupationis vtilis, & honestae Parochi. Constituitur inquam autoritate Episcopi: sine cuius licentia ne tunc quidem Parochum posse a sua Parochia recedere habetur De consecr. distin. 5. cap. Non oportet, & cap. Relatum, De Clericis non resident.

Vicarius quoque temporalis esse potest Episcoporum, & aliorum Praelatorum habentium iurisdictionem quasi Episcopalem: quales sunt Praefecti Ordinum regularium, exemptorum ab Episcopi iurisdictione. De eo legi potest Syluester loco citato quaeft. quarta. Spectantia ad iurisdictionem Vicarij temporalis pro foro interno tradidimus in precedenti lib. 1. cap. 6.

Porro Parochi officia, quae incumbunt ei ex cura pastoralis numerantur decem iam relata a nobis in precedenti item libro vigesimo cap. 5. sect. tertia. Peccata, quibus obnoxius est ratione sui status, sunt non pauca: quae reduci possunt ad quatuor capita.

Ad quorum primum pertinent commissa in susceptione ordinum; nempe si suscepit cum inhabilis esset ad illos suscipiendos; aut simoniam commisit in susceptione, aut suscepit ab Episcopo non legitimo, aut ante aetatem legitimam, aut in mortali peccato, aut in irregularitate, aut in excommunicatione, vel suspensione, aut ad titulum falsi, vel ficti patrimonij, vel beneficij, aut cum licentia falso obtenta.

Ad secundum pertinent commissa contra decentiam sui status: non gestando habitum Clericalem cum aperta tonsura: aut exercitia Clericis prohibita exequendo: aut ludis, vel choreis vacando, aut cum mulieribus commercium habendo, & sic de eiusmodi aliis, iuxta ea quae dicuntur postea in tractatu 3. cap. 2. aut demum in recitando horas canonicas cum voluntaria distractione, aut alio defectu, ob quem debitum orationis pensum minime reddere censatur, iuxta dicenda in eodem tractatu 3. cap. 4.

Ad tertium pertinent commissa per debitum usum sacerdotalis Ordinis, vt si Missam celebravit absque debitis ornamentis, aut si omisit adhibere materiam, & formam debitam, cum necessariis caetero in administratione sacramentorum, aut si contempsit sibi peccati mortalis Missam celebraturus, non est confessus, habens copiam Confessarij: vel non ieiunus celebravit, vel calices, & caetera ad tantum mysterium necessaria, non habet munda, & bene parata: nec satis cauet, ne quid de Christi corpore aut sanguine illi excidat, aut si Missam dicat post pollutionem etiam dormiendo habitam, si quidem causam mortalem ei dederit: aut si dicat in strigibus, aut in quemcumque sinem mortaliter malum, aut saepius dicat eodem die sine legitima facultate: aut si confessiones audierit non satis attente, vel sine sufficienti autoritate, & scientia, aut alicui absolutio nem sacramentalem impenderit, cui non poterat: aut aliquid in confessione audire detexerit: aut interrogari vel iniunxerit, quod non debebat: aut omiserit inquirere, vel iniungere, quod debebat: aut in dubijs peritiorum non consuluerit, aut male iniunxerit poenitentiam.

Ad quartum spectant commissa circa proprium Parochi munus: non residendo in sua Parochia, nec suo gregi assistendo sicut tenetur; non dicendo Missam omnibus diebus festis, quibus illam Parochiani audire tenentur, & aliis diebus quibus necessitas exigit propter defunctos, aut nuptias, aut propter aliquam specialem consuetudinem, vel constitutionem, quae illum adstringat ad dicendam; aut non docendo populum sibi commissum, vel sacramenta ei non ministrando, cum necessitas postulat, vel recusando

ei tem-

54.

AL
S

ei temporale, aut spiritale subsidium, quod ex officio debet ei prestare. Vnde aduerte Parochum, sicut & alios beneficiarios, teneri in pauperes erogare, quidquid ex fructibus sui beneficii superfuerit ei ultra suam honestam sustentationem, iuxta late tractanda in sequenti tract. 3. cap. 7. Præter antedicta peccata, quibus post acceptum beneficium Parochus obnoxius est; ante acceptum potest, quem admodum de Episcopo dictum est: quinque modis peccare, nempe appetendo curatum beneficium, procurando, recipiendo, recusando & differendo nimium suam ordinationem; iuxta c. Licet canon, De elect. in 6. in quod statuitur ut is qui accipit curatum beneficium illud perdat ipso iure nisi intra annum fiat Sacerdos.

Aduerte tamen differentiam in duobus casibus, in quibus procurari potest beneficium curatum, dummodo absit scandalum, etiam si Episcopus non possit. Prior est, quem habet Caiet. 2. 2. quæst. 100. art. 5. quando curatum beneficium nulli datur nisi petenti; & petens alias dignus est, & mouetur ex charitate erga Ecclesiam cui prodesse cupit, nec cuiquam præiudicium adfert. Posterior est, quem tractat Armilla in verbo, Beneficium, nu. 39. quando Clericus indigens est, ac necessitate pressus: & cum dignus sit, beneficium curatum petit, ut potius ea ratione sibi subueniat, quam cum vituperio Ordinis Sacerdotalis mendicet.

Deus qui beneficia (& ex consequenti officia) habent sine dignitate, & animarum cura.

SECTIO V.

Inter beneficia Ecclesiastica, nonnulla sunt quibus nullam inest aliorum beneficiorum qualitas; puta nec iurisdicatio, nec administratio rerum Ecclesiasticarum, nec dignitatis titulus, nec cura animarum, appellanturque simplicia. Eo quod simpliciter sibi retineant nomen beneficii; quemadmodum vota, aut pacta, quibus non inest certa aliqua iuris solemnitas, id est, non testium adhibitio, non stipulatio, aut literæ, aut aliqui alij ritus ecclesiastici, aut ciuiles; dicuntur vota, aut pacta simplicia. Talia habentium onera & officia, sunt vel dicendi horas canonicas, vel psallendi in choro, vel certis diebus dicendi Missam, vel certis temporibus ministrandi, ac seruendi in Ecclesia. Item talium variaz sunt species inter quas præcipua est Canonicatus. Qui quamuis nec animarum curam annexam habeat, nec iurisdictionem, nec dignitatis titulum: habet tamen aliquid eminentiæ, ornati, & decoris in Ecclesia. At cum alius sit Ecclesiæ cathedralis, & alius collegiæ, ille est honoris eminentioris: ita ut inter beneficia, dos simplices, dignissimi censeantur Canonici Ecclesiæ cathedralis. Qui inde Sacerdotes Cardinales dicuntur, in cap. 2. De officio Archipresbyteri: tanquam primarij & præcipui; ad differentiam Sacerdotum, qui in inferioribus Ecclesiis resident. Quod nihilominus nomen nunc de solis iis qui pertinent ad Romanam Ecclesiam, quæ omnium Ecclesiarum caput est, intelligi solet. Eorum enim dignitas adeo aucta est, ut ipsorum lumine quasi obfuscati reliquarum Ecclesiarum Cardinales, suum nomen amiserint, prout subindicat glossa finalis ad cap. Pudor. 32. quæst. 2.

Definiri vero potest Canonicatus ius habendi locum, & sedem in choro, ac vocem in Capitulo ex electione & receptione, qua quis in fratrem inter Canonicos cooptatur. Cui iuri aliud est annexum percipiendi prouentus Ecclesiasticos ratione officij, cui Canonicus seruit: seu Canonicus debitos ob præsentiam ad cantandum in choro, & vocem habendam in Capitulo. Cuiusmodi ius nomine præbendæ strictè sumpto significari solent: quod late sumptum comprehendit quoque ius percipiendi prouentus Ecclesiasticos ratione officij, cui quis seruit tanquam Clericus ministrans in diuinis; non tamen specialiter tanquam Canonicus. Sumptum latissime extenditur adhuc ad ius percipiendi fructus Ecclesiasticos ratione laboris, & officij temporalis: cui quis, etiam si laicus, seruit in Ecclesia. Qua ratione Aduocatus Ecclesiæ, Syndicus, Procurator, Oeconomus, dicitur habere certam, & ordinatam præbendam.

De obligationibus specialibus Canonicorum, præsertim

Ecclesiæ Cathedralis, legendum est Concil. Trident. sess. 24. cap. 12. De reform. Illa autem maxime specialis est, quod inter esse debeant diuinis officiis in choro. Cui non satisfactes priuantur distributionibus quotidianis, per cap. vnicum, De Clericis non residentibus, in 6. innotiatum à Concilio Trident. in citato cap. 12. ita ut teneantur ad percepturum restitutionem: De qua re videri potest Azor in 2. parte moralium Institut. suam lib. 7. c. 7. cum Couar in lib. 3. variarum resol. cap. 13.

Secundam speciem beneficiorum simplicium constituunt Portiones: sic dictæ, quod sint ius percipiendi partem aliquam prouentuum Ecclesiæ, assignatam Clericis habentibus curam & officium horas canonicas in choro cantandi cum Canonicis. Qui constituunt capitulum, seu collegium argumento cap. Dillecta, De excessibus Prælatorum, Nec vocantur ad communes tractatus cum Canonicis, ut habet glossa ad cap. penult. verbo, Assisus. De clericis non residentibus. Sunt autem, sicut & Canonici, quidam cathedralis Ecclesiæ, & quidam Ecclesiæ Collegiæ.

Tertiam speciem constituunt Capellanæ sic dictæ à Capella. Sumitur vero ipsum capellæ nomen prout ad rem nostram pertinere potest; nonnunquam pro altari aliquo constructo in templo: nonnunquam vero pro loco aliquo sacro posito quidem extra templum, sed ei contiguo: nonnunquam autem pro simili loco disuncto, ac separato à templo: & demum nonnunquam pro aliquo loco ad sacros usus deputato in domibus priuatis, quod solet dici oratorium. Titulus est particularis in Decretalibus, De capellis monachorum, quo non sine significantur loca sacra, ut scellum, prioratus, aut templum, alicui conuentui religiosorum subiecta.

Non omnis autem Capellania est beneficium, sed solum ea quæ est collatiua: ut cum Medina docet Nauar. De oratione cap. 20. nu. 17. Vbi addit collatiuam dici quæ instituta est auctoritate Papæ, vel Episcopi: non collatiuam vero, quæ instituta est auctoritate priuata à solo testatore, vel donatore citra auctoritatem Papalem, vel Episcopalem: quæ sicut non est beneficium, ita nec inducit obligationem recitandi horas canonicas, vel idem quoque author addit: & potest à fundatore cui placuerit, dummodo idoneo, sine Episcopi institutione conferri, ut notat Guido Papeus in decis. 187. Itaque capellaniam: siquam beneficium esse iudicari debeat ex eo, quod in illa conferenda, cum patroni nominatione exigatur Superioris Ecclesiastici institutio, qua in titulum, & in perpetuum conferatur ad modum aliorum beneficiorum.

Cæterum onus capellanæ collatiuæ, præter illud recitandi horas canonicas, aliud est: nempe Missas certis anni temporibus iuxta formam in fundatione præscriptam, dicendi in altari, vel capella, vel Ecclesia, ubi ea instituta est. Nam capellanæ institutio spectat eo, ut à Capellano certis anni temporibus Missæ sacrificium celebretur. Iam ad naturam capellanæ accedunt fundationes, quæ ex eo dicuntur obitus, quod constituti sint certi redditus, ex quibus in perpetuum, pro anima fundatoris qui obiit, preces aliquæ fiunt quotidie, vel aliquo anni tempore. Tales autem, sicut capellanæ, approbatæ ab Episcopo rationem beneficii habent: alias non.

Porro difficultas est: An præstimonium quartam beneficiorum simplicium speciem constituat. De qua in vtramque partem plures Authores referunt Azor in tomo 2. moral. institut. lib. 3. cap. 7. & affirmantem merito sequitur: quia in cap. Quoniam, De concessione præbendæ in 6. præstimonium inter beneficia ecclesiastica numeratur: & Pius quintus in Bulla quam Nauarr. in Enchir. cap. 25. num. 122. refert, illud habendi imponit onus recitandi horas canonicas tanquam beneficiario: utpote cui ex bonis Ecclesiæ portio datur: prout Clericus est: eiusque accipiendæ ius, conditione habet beneficii; siquidem non potest acquiri nisi canonica institutione, nec potest conferri sub aliquo pacto absolute labe simoniæ, nec nisi auctoritate Prælati Ecclesiastici, nec alteri quam Clerico, nec aliter quam in perpetuum confertur: idque propter officium Ecclesiasticum: dicendi scilicet horas canonicas, quod habet annexum. Neque refert quod ab initio instituta fuerit præstimonium, vel pro subsidio

adolescen.

adoleſcentium vacantium literis, vel in ſubſidium pugnantium pro fide contra infideles: quoniam fieri potuit vt proceſſu temporis fierent beneficia, quæ haberent onus annexum ſaltem dicendi horas canonicas. Quo modo intelligendum eſt quod dicantur penſiones intitulatæ. Videri poteſt Suarez De religione tract. 3. lib. 4. cap. 25. & tract. 4. lib. 4. cap. 2. num. 7. & aliquot ſequentibus, vt Azor. loco citato.

De commendatariis, Coadiutoribus, & Hospitalariis.

SECTIO VI.

Quia non ſemper occurrit perſona idonea ad beneficii cuſtodiam, & adminiſtrationem, ipſum interea conſuevit commendari alicui, qui curam illus gerat, quoad de idoneo prouideatur: vnde à commendando dicitur eſt commendatarius. Etſi autem de iure communi dari debeat commenda ad tempus certum; quod ad ſummum ſit ſex menſium, ex cap. Nemo, De electione in 6. tamen Papa poteſt quodcumque beneficium dare in commendam perpetuam quando legitima a deſt causa: ſine qua non poteſt licite propter damna quæ alioqui Eccleſiæ inde prouenirent, & particularibus inferrentur.

Quod autem Episcopopus poſſit in commendam dare beneficium parochiale, obſeruat quinq; cõditionibus, habetur ex ſupra citato cap. Nemo. Quarum conditionum, prima eſt, vt ille cui datur ſit 25. annorum. Secunda, vt ſit Sacerdos. Tertia, vt non habeat aliam commendam. Quarta, vt non detur ad plures, quam ſex meſes. Quinta, vt ſit euidentis Eccleſiæ neceſſitas, vel vtilitas. Quæ ſi ceſſet ante tempus definitum, poteſt beneficium conferre alteri perinde ac ſi ſit ſex menſibus. Poſt quos ſi neceſſitas, vel vtilitas adhuc duret, poteſt continuare commendam, donec poſſit de idoneo prouidere, alias non: ex gloſſa ſua in idem cap. Nemo, ne ſcilicet tale ſtatutũ ludibrio habeatur debito que fruſtre tur effectu: vt dicitur in c. Commiſſa, De electione in 6. Beneficium autem commendandi etiam tantummodo ad tempus authoritatem non habere inferiores Episcopopus, qui poſſunt ex priuilegio præſcriptione, vel conſuetudine illud conferre; notat Azor in tomo 2. moral. inſtit. lib. 6. cap. 31. quæ ſt. 11. Sed contrarium non videtur probabilitate carere. Cum enim maius ſit conferre beneficium quam ipſum commendare: ſatis probabile eſt, qui poteſt illud, poſſe & illud: præſertim cum ius non appareat reſiſtere.

Dificultas eſt autem de commenda perpetua: An ſit proprie beneficium, & canonicus titulus. Cuius partem affirmantem Doctores Gallos, & negantem Doctores Italos ſequi notat Azor in præcedenti quaſt. 5. Sed præuiſi referunt ad noſtrum inſtitutum ſiue dicatur ſiue negetur eſſe proprie beneficium, dummodo concedatur æquiparari beneficio, quod quidem minimum concedendum eſſe, aliis citatis Suarez indicat, De religione, tract. 3. lib. 4. cap. 27. quandoquidem per illam detur cura iuriſdictioneque ordinaria, aut ſaltem quali ordinaria: ac commendatarius ad modum beneficii, j. impeditur accipere aliud beneficium incompatible, ex decreto Concilij Triden. ſeſſ. 7. cap. 4. De reform. Accedit quod ad modum beneficii commenda perpetua ad totam vitam ſit: & commendatarius poſſit ex redditibus beneficii commendati viuere: ſuper iſdem tranſire, ac eos vendere: liberamque habeat poteſtatem in temporalibus, & ſpiritualibus, non ſecus ac ſi, qui antea titulum habuit. Id quod conſtare poteſt tum ex formula, qua in commendam perpetuam beneficia dari ſolent à Papa: committendo illis eorum gubernationem, & faciendõ poteſtatem de redditibus, fructibus, & prouentibus illius diſponendi, & ordinandi, ſicut illi qui habuerunt in titulum, diſponere & ordinare poterunt, ac debuerunt. Nota ex Syl. in verbo, Commenda ſub ſinem, dari quatuor caſus in quibus peccatur mortaliter habendo monaſterium in commendam. Primus eſt, quando habens illud non eger eo vero. Secundus quando notabiliter diuina cultus inde minuitur in monaſterio. Tertius, quando monaſtica diſciplina ideo diſſoluitur. Quartus quando graue ſcandalum inde ſequitur. De commenda, plura, tum ſummularij in ipſo verbo, Commenda:

tum alij vt Gomezius in regulam De trienniali poſſeſſione, quaſt. quinta & Rebuffus in praxi benefic. 2. part. tit. De commenda.

Quod attinet ad Coadiutorem: is nomen habet ex auxilio ſpirituali quod præſtat beneficiario. Triplex autem diſtinguitur: vnus qui aſſumitur à beneficiario ad aliqua officia minora, tanquam commiſſarius: conſtituique poteſt à quocumque beneficiario, quoad officia illa, que ipſe alteri committere poteſt; ac etiam pro eiſdem voluntate deſtitui, ſeu amoueri à tali officio.

Alter iſte, qui eſt aſſumitur ad omnia beneficiarij officia, non tamen vt ei ſuccedat poſt ſuis mortem. Atque talis non ſolet dari beneficiario ſimplici: ſed Episcopopus, aut eo, ſiue ſuperioribus, ſiue inferioribus curam animarum habentibus: idque ſiuxta cap. De Reſtoribus, cap. Ex parte, & cap. finali, De Clerico ægrotante, iuncto cap. 6. Concilij Triden. ſeſſ. 21. De reform. iſtis de cauſis: prima ob ſenium, quo confectus eſt beneficiarius. 2. ob infirmitatem corporis, quando eſt morbo fractus. 3. ob infirmitatem animi, qua ſit mente captus. 4. ob inſufficientem literarum. 5. ob negligentiam, qua exiſtens paſtor, negligenter ſuo munere fungitur. Atque talis Coadiutoris officium eſt, argumento cap. 2. De ſupplenda negligentia Prælatorum in 6. facere omnia ea ad quæ præſtanda datus eſt Coadiutor. Ipſe vero nec Paſtor, nec Præſatus, nec beneficiarius cenſetur eſſe: quia non habet titulum beneficii, vel prælaturæ: ſed tantum exercitium curæ paſtoralis: propter quod recipit portionem reddituum eiſdem beneficii ad congruam ſuam ſuſtentationem: vltra quam nihil poteſt de iſdem ſibi accipere, aut alienare.

Porro in beneficiis parochialibus, & cæteris Episcopatu inferioribus, cauſa iuſta interueniente poteſt (congruenter cap. De Reſtoribus, & cap. finali, De Clerico ægrotante) iſtiusmodi Coadiutori dari ab Episcopopus: aut etiam ex Syl. in verbo, Coadiutor, q. 2. in fine, ab alio Superiore, quod intelligendũ de Superiore, ad quem pertineat collatio, aut inſtitutio, admiſſioque ceſſionis talis beneficii. Verumtamen in Episcopatu, & aliis ſuperioribus Prælaturis, Coadiutor tantũ datur à Papa: exceptis duobus caſibus, ex cap. vnico, De Clerico ægrotante in 6. Prjor eſt, quando Episcopopus habet perpetuum impedimentũ, vt ſenio vel alia infirmitate perpetua confectus: ita ut officium ſuum obire nõ poſſit: tunc enim de Capituli ſui conſenſu, poteſt vnũ, vel duos Coadiutores aſſumere. Poſterior eſt, quando Episcopopus incidit in amentiam: tunc enim ſi amentia eſt perpetua, Capitulum poteſt ei conſtituere vnũ, vel plures Coadiutores cũ conſenſu ipſius, ſi habens lucida interualla, illum præſtare poſſit. Ipſo autem recuſante conſenſum præbere, res eſt ad Sedem Apoſtolicam fideliter deſtenda: non autem à Capitulo propria authoritate cogendus, ex eod. cap. vnico. Cæterum quia talis Coadiutoria non inſtituitur in commodum perſonæ, ſed Eccleſiæ; ea durat quando Eccleſiæ neceſſitas, vel vtilitas durat. De his vltra ea quæ continentur in Decretalibus, titulo De Clerico ægrotante: alia habentur 7. quaſt. 1. octodecim primis canonibus.

Tertius Coadiutor eſt, cui tunc cum in tale officium aſſumitur, facultas, & iuſtatur vt mutuo beneficiario ſuccedat ei in beneficio. Huius uſum Concil. Triden. ſeſſ. 25. cap. 7. De reform. abrogat, & merito quia reſeruationes certi beneficii, à certa perſona poſſeſſi, non minus luſtuofæ ſunt; & odioſæ quam pacta de futura ſucceſſione, vt ratio & experientia docent, notaturque in cap. 2. De conceſſione præbendæ, & in cap. De teſtanda, cum ſequenti eodem tit. in 6.

Sunt autem tres conditiones tactæ in Concilio Triden. loco citato, per quaſi iuſtificari poteſt talis uſus. Primus eſt, ſi vtilitas Eccleſiæ requirat talem Coadiutorẽ, qualis eſt, cum ſic conſtitutus Coadiutor, maiorem authoritatem habebit in gubernanda Eccleſia, magisque exciſabitur ad peragendum rite ſuum officium, oues ſibi commiſſas tanquam proprias agnoſcens, amans, & pacens, aut magis amabitur, ac cogetur à ſubditis: qui & ideo magis illi obediunt. Secunda propoſitio eſt, ſi Papæ diſpenſatio interueniat, qui ſolus coadiutorem cum futura ſucceſſione dare poteſt plenitudine poteſtatis, quam habet ſuper omnia beneficia, ex cap. Propoſuit, De conceſſione præbendæ. Tertia

eſt, ſi